

Жалпы білім беретін пәндер бойынша 9-11 (12) сынып оқушыларына
арналған Республикалық олимпиаданың аудандық кезеңі
Районный этап Республиканской олимпиады для учащихся 9-11 (12)
классов по общеобразовательным предметам

Қатысушылардың жұмыстарын шифрлауға арналған титул парағы
Титульный лист для шифрования работ участников

Шифр: гео 11-014
(бақылаушы толтырады)
(заполняет наблюдатель)

Пән (предмет): География

Облыс/қала (область/город): Ақмола облысы

Аудан (район): Тірнополь ауданы

Тегі (Фамилия): Шабдан

Аты (Имя): Түлкі

Оқыту тілі (Язык обучения): Қазақ

А бөлімі.

1.1. Мексика, Франция, Индонезия.

2.2. Құрылыс салумен қатынастырушы болып қалыптасуы, қаладағы қоғамдық қызметтердің дамуы.

3.3. Құрылыс салумен қатынастырушы болып қалыптасуы.

4.4. Тұрғындардың қатынастырушы болып қалыптасуы.

5.5. Қала қоныс аударушы болып қалыптасуы мен қоныс аударушы болып қалыптасуы.

Әкім еурпе еу қаласында қоныс аударушы болып қалыптасуы. А бөлімі

1. ағаштың өсімі мен дамуы, қоныс аударушы болып қалыптасуы, қоныс аударушы болып қалыптасуы.

2. қоныс аударушы болып қалыптасуы, ағаштың өсімі мен дамуы.

3. 1. Дунай

2. Кергә өзені, мекенділік өзендері.

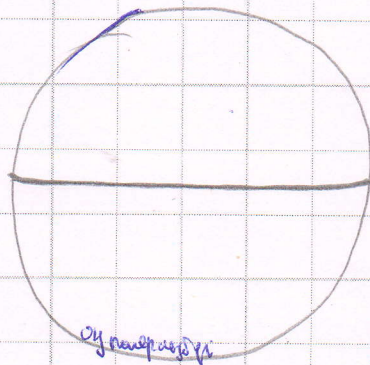
3. Британиялық қоныс аударушы.

4. Сидней, Мельбурн.

5. Австралия.

С бөлімі.

11

Д Бөлімі.

- 1. Кер сінкісінің зерінен көшпелік отырады.
- 4. А күнтізбесінен көшпелік отырады, В көшпелік отырады.

Е Бөлімі.

	келінген	кеткен
4. Ақпарат	14 74 25	89 179
Түркістан	124 312	96 793
Шығыс	10 60 85	65 809
Төмен	273 275	12 7275

- 11. Көптеп көше
- Түркістан қызыл жолы

2. Ақш, Қытай, Үндістан.

3. Қазақстан, Абай атындағы 99.9% көшпелік отырады.

Шабдан Т.

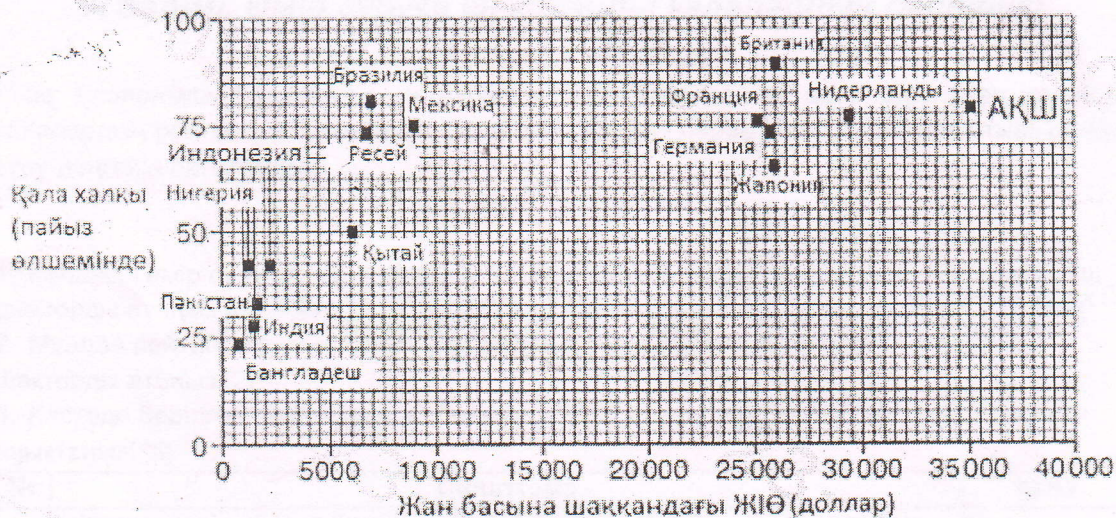
«Дарын» республикалық ғылыми-практикалық орталығы
2023-2024 оқу жылының жалпы білім беретін пәндері бойынша
9-11 (12) сынып оқушыларына арналған республикалық олимпиаданың
ГЕОГРАФИЯДАН 10-11 сыныптарға арналған аудандық кезеңінің
тапсырмалары

Тапсырмаларды орындау уақыты- 2 сағат.

Көмекші құралдар мен географиялық анықтамаларды, атластарды
қолдануға болмайды

А бөлімі. ЖІӨ талдауы және урбандалу

1. А1 сызбасы жан басына шаққандағы ЖІӨ және таңдалған елдер үшін қалалық жерлерде тұратын халықтың пайызын көрсететін график.

А1 сызбасы.

- 1.1. F1 сызбасына сүйене отырып, жан басына шаққандағы ЖІӨ 9000 АҚШ долларын құрайтын және халқының 75%-ы қалалық жерлерде тұратын елді анықтаңыз. [1]
- 1.2. Экономикасы дамыған елдерде көп адамдардың қалалардан ауылдық жерлерге көшуінің үш түрлі себебін көрсетіңіз. [3]
- 1.3. Неліктен экономикасы нашар дамыған елдерде қала халқының үлесі өсуінің тенденциясы байқалады? Бір себепті таңдап, жауабыңызды дәлелдеңіз. [2]

Нүмөғаздауов

Италия, Франция, Индия, Жапония, Мексика, Нидерланды, Португалия.

2. Лашықты елді мекендердің (трущобные поселения) өсуінің себебін анықтайтын А2 сызбасын зерттеңіз.

А2 сызбасы.

2.1. А2 сызбасын пайдалана отырып, бір себепті таңдап, неліктен экономикасы нашар дамыған елдердің қалаларында лашықты жерлер (трущобные поселения) пайда болғанын дәлелдеңіз. [2] *Бұтабастаның табиғатының қолжетімсіздігі болғандықтан.*

2.2. Лашықты елді мекендерде (трущобные поселения) өмір сүрудің 2 проблемасын сипаттаңыз [2] *Қала халқының саны өсіп көп адамдар жұмыссыз, баспанасыз қалуға.*
(Жалпы 10 балл)

А бөлімі. Өмір сүруге ең қолайлы қалалардың рейтингі

«The Economist» басылымының сарапшылары жыл сайын өмір сүруге ең қолайлы қалалардың рейтингісін шығарады, онда олар әртүрлі параметрлерді ескере отырып, өмір сүру деңгейін бағалайды.

1. Қаланың өмір сүру сапасын бағалау кезінде әдетте қандай факторлар ескеріледі? Үш факторды атаңыз [3] *адамның жеңілдігі, қаланың өмір сүру деңгейі, қаланың өмір сүру деңгейі.*
2. Мұндай рейтингтерде қаланың экологиялық тұрақтылығы қалай бағаланады? 2 факторды атаңыз [2]
3. Кестеде берілген сипаттамалар бойынша 2023 жылғы рейтингтегі алғашқы 5 қаланы анықтаңыз: [5]

№	Сипаттама	Қала
1	Қала - өлдің шығыс бөлігінде Дунай өзенінің жағасында орналасқан, өз мемлекетінің астанасы. Бұл көптеген ұлы композиторлардың туған жері бола отырып, көптеген сарайлары, мұражайлары және бай музыкалық мұрасы бар мәдени орталық.	<i>Дунай</i>
2	Елорда Зеландия мен Амагердің төңізіндегі аралдарында орналасқан және Швецияның оңтүстігіндегі Мальме қаласымен Оресунд көпірі арқылы жалғасады. Ол бүкіл әлемге Ганс Кристиан Андерсен қаласы ретінде белгілі, сондықтан астананың басты символы - Кіші су перісі ескерткіші.	<i>Хердранг Мюльһольм Орландер</i>

3	Қала - Австралияның Виктория штатының әкімшілік орталығы, елдің оңтүстік-шығыс жағалауында орналасқан. Ол Ярра өзенінің сағасында орналасып, бүкіл мегаполиске созылып жатыр. Қаланың көптеген атаулары бар: «бақшалар қаласы», «мәдени және спорт астанасы» және «Австралиядағы ең еуропалық қала».	Брисбен Калумбия
4	Австралияның ең үлкен қаласы және Жаңа Оңтүстік Уэльстің орталығы. Оның басты көрікті жері – аспанға қалықтаған желкендерге ұқсайтын опера ғимараты.	Сидней, Мельбурн
5	Канаданың батыс жағалауындағы қала, Британдық Колумбия провинциясындағы халық саны бойынша ең үлкен және елдегі үшінші қала. Қала агломерациялық аймақпен бірге Солтүстік Америкадағы ең ірі киноөндіріс орталықтарының бірі болып табылады және «Солтүстік Голливуд» деген лақап атқа ие.	Ванкувер

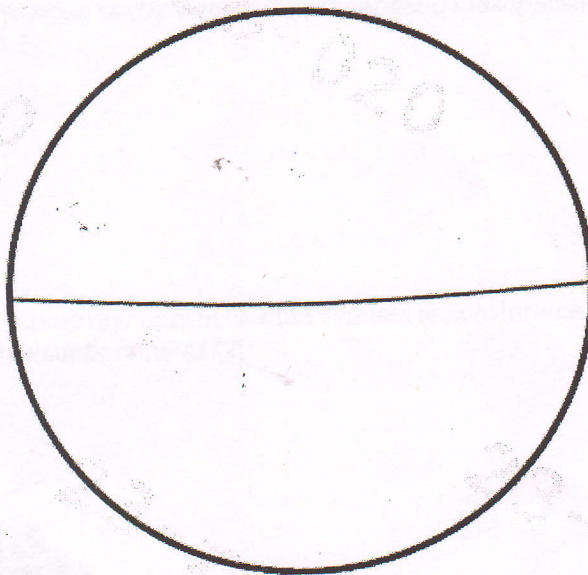
(Жалпы 10 балл)

С бөлімі. Атмосфера циркуляциясы

Сізге Жер планетасының схемалық бейнесінің үлгісі берілді

1.1 Үлгіні пайдаланып, жердің жоғары және төмен атмосфералық қысымды белдеулерінің таралу сызбасын сызыңыз. [2]

1.2 Үлгіні пайдаланып, негізгі тұрақты өндік (планеталық) желдердің атауларын көрсетіңіз және белгілеңіз. [1.5]

2.1 Планетарлық желдердің белдеулер арасында, тек солтүстік немесе оңтүстік бағытта соқпауының себебін атаңыз. [0.5]

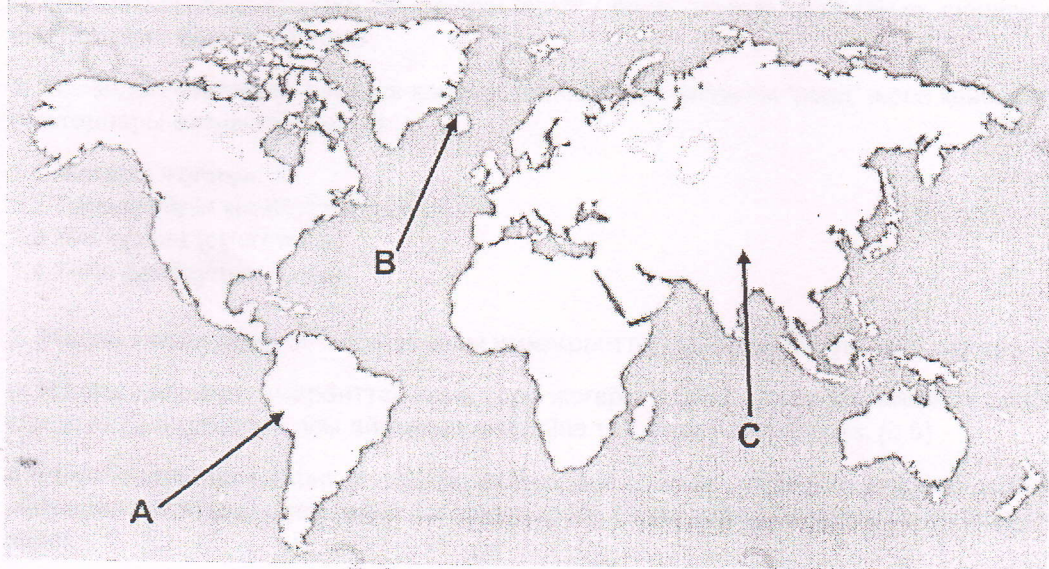
2.2 Егер бүкіл Жер бетін тек мұхит алып жататын болса және Жер айналмай тұрақты болса, жерде қанша жоғары / төмен қысым белдеуі болар еді? Планетарлық желдер қалай бағытталатын еді? [1]

3.1 Экватордың Жердегі орналасуы оны ең ылғалды белдеуге қалай айналдыратынын түсіндіріңіз. [3]

3.2 Атмосфералық қысым белдеулерінің қозғалысы Африканың саванналарында құрғақ және ылғалды маусымдарды қалай тудыратынын сипаттаңыз. [2]

(Жалпы 10 балл)

D бөлімі. Тектоникалық тақталар(плиталар)

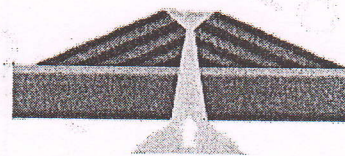
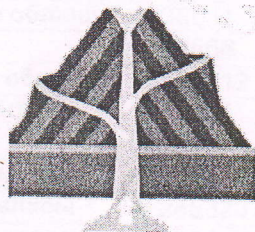

D1 сызбасы. А, В, С нүктелері.

1. Нүктелерде тектоникалық тақталардың (плиталардың) шекарасының қандай түрі кездесетінін атаңыз [1.5]:

- А:
- В:
- С:

2. Төмендегі суретте жанартаулардың қандай түрлері көрсетілгенін және әрбір түрін қай нүктеде табуға болатынын белгілеңіз [2]:

3. Неліктен сол жақтағы жанартаудың беткейлері тік(көлбеу бұрышы үлкен) екенін түсіндіріңіз, ал оң жағындағы жанартаудың беткейі жұмсақ (көлбеу бұрышы аз). [2.5]

4. А және В нүктелерінде жанартау атқылауының күші мен жиілігін салыстырыңыз. [2]
 5. С нүктесінде жер сілкінісі қалай болатынын түсіндіріңіз. [2]

(Жалпы 10 балл)

Е бөлімі. Миграция (Көші-қон)

Миграцияның (көші-қонның) себептерін "push" (ағыл. *итеру*) / "pull" (ағыл. *тарту*) деген факторларға бөлуге болады.

1. Төмендегі миграцияның көші-қонның себептерінің қайсысы "push" және қайсысы "pull" факторлары екенін атаңыз [2]:

- 1.1 Жоғары жалақы ✓
 1.2 Тұрғын үйдің қымбат бағасы ✓
 1.3 Жиі тұмша (смог/ түгін)
 1.4 Тегін денсаулық сақтау

2. Жалпы халықының 30%нан астамы иммигранттардан тұратын үш елді атаңыз. [1.5]

3. Жалпы халықтың мигранттарының үлесі жоғары (>30%) елдер қай аймақта орналасқан? Неліктен бұл құбылыс осы аймақтың елдеріне тән екенін түсіндіріңіз. [2.5]

4. Өзіңізге қолайлы график форматын пайдалана отырып, Қазақстан өңірлері үшін ішкі миграция (көші-қон) диаграммасын жасаңыз [4]. Сіздің диаграммаңыз мыналарды қамтуы керек:

- Қазақстан аймақтарындағы көші-қонға байланысты келген және кеткендер туралы мәліметтер;
- график сальдо миграции по каждому региону Казахстана. Қазақстанның әрбір аймағы бойынша көші-қон сальдосының графигі.

	Келгендер	Кеткендер
Абай облысы	30046	25327
Ақмола облысы	55016	35785
Ақтөбе облысы	56766	37028
Алматы облысы	147425	89179
Атырау облысы	39733	28593
БҚО	45581	30509
Жамбыл облысы	61945	51241
Жетісу облысы	38772	34438
Қарағанды облысы	59767	41406
Қостанай облысы	45800	31242
Қызылорда облысы	39647	30813
Маңғыстау облысы	57138	36550
Павлодар облысы	38531	26178
СҚО	24666	18364
Түркістан облысы	124312	96793
Ұлытау облысы	11584	9465
ШҚО	34367	23978
Астана қаласы	273273	127275
Алматы қаласы	245320	114102
Шымкент қаласы	106095	65909

(Жалпы 10 балл)
БАРЛЫҒЫ 50 балл

Сәттілік тілейміз!

Жалпы білім беретін пәндер бойынша 9-11 (12) сынып оқушыларына арналған Республикалық олимпиаданың аудандық кезеңі

Районный этап Республиканской олимпиады для учащихся 9-11 (12) классов по общеобразовательным предметам

Қатысушылардың жұмыстарын шифрлауға арналған титул парағы
Титульный лист для шифрования работ участников

Шифр: географ
(бақылаушы толтырады)
(заполняет наблюдатель)

Пән (предмет): География

Облыс/қала (область/город): Ақмола облысы

Аудан (район): Бирман көл

Тегі (Фамилия): Ғапан

Аты (Имя): Діна

Оқыту тілі (Язык обучения): Қазақ тілі

8e011-013

Шифрды ұйымдастырушы толтырады
Шифр заполняется организатором

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница №

2 бөлімі.
2. Терминдер.

А бөлімі,
1.2 1) Ауылдағы теріс
жолмен өте таға.

Парақтың артқы жағын толтырмаңыз / Обратную сторону листа не заполнять

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ОҚУ-АҒАRTУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КЕСІПОРНЫ

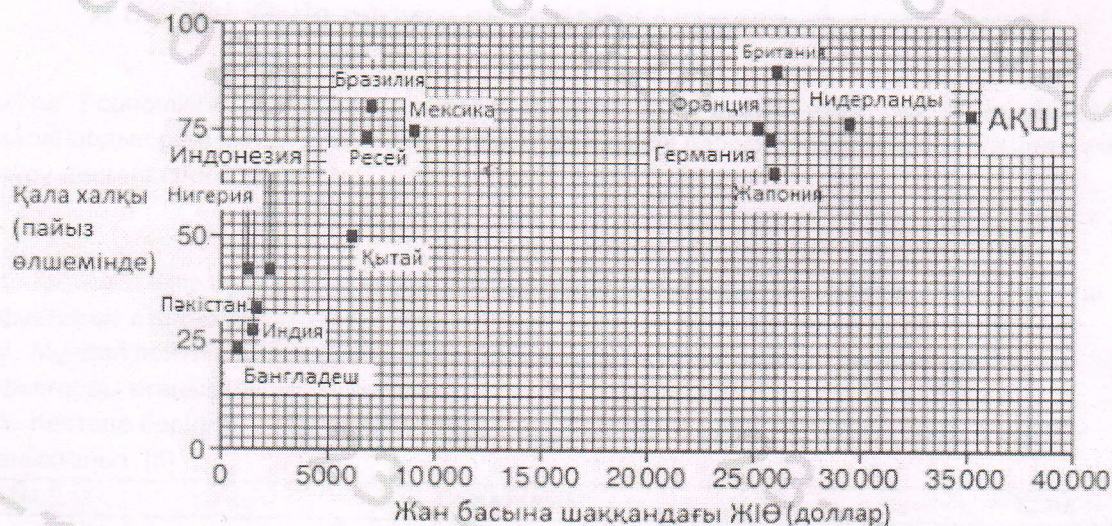
«Дарын» республикалық ғылыми-практикалық орталығы
2023-2024 оқу жылының жалпы білім беретін пәндері бойынша
9-11 (12) сынып оқушыларына арналған республикалық олимпиаданың
ГЕОГРАФИЯДАН 10-11 сыныптарға арналған аудандық кезеңінің
тапсырмалары

Тапсырмаларды орындау уақыты- 2 сағат.

Көмекші құралдар мен географиялық анықтамаларды, атластарды
қолдануға болмайды

А бөлімі. ЖІӨ талдауы және урбандалу

1. А1 сызбасы жан басына шаққандағы ЖІӨ және таңдалған елдер үшін қалалық жерлерде тұратын халықтың пайызын көрсететін график.

А1 сызбасы.

- 1.1. F1 сызбасына сүйене отырып, жан басына шаққандағы ЖІӨ 9000 АҚШ долларын құрайтын және халқының 75%-ы қалалық жерлерде тұратын елді анықтаңыз. [1]
1.2. Экономикасы дамыған елдерде көп адамдардың қалалардан ауылдық жерлерге көшуінің үш түрлі себебін көрсетіңіз. [3]
1.3. Неліктен экономикасы нашар дамыған елдерде қала халқының үлесі өсуінің тенденциясы байқалады? Бір себепті таңдап, жауабыңызды дәлелдеңіз. [2]

2. Лашықты елді мекендердің (трущобные поселения) өсуінің себебін анықтайтын А2 сызбасын зерттеңіз.

А2 сызбасы.

2.1. А2 сызбасын пайдалана отырып, бір себепті таңдап, неліктен экономикасы нашар дамыған елдердің қалаларында лашықты жерлер (трущобные поселения) пайда болғанын дәлелдеңіз. [2]

2.2. Лашықты елді мекендерде (трущобные поселения) өмір сүрудің 2 проблемасын сипаттаңыз [2]

(Жалпы 10 балл)

А бөлімі. Өмір сүруге ең қолайлы қалалардың рейтингі

«The Economist» басылымының сарапшылары жыл сайын өмір сүруге ең қолайлы қалалардың рейтингін шығарады, онда олар әртүрлі параметрлерді ескере отырып, өмір сүру деңгейін бағалайды.

1. Қаланың өмір сүру сапасын бағалау кезінде әдетте қандай факторлар ескеріледі? Үш факторды атаңыз [3]
2. Мұндай рейтингтерде қаланың экологиялық тұрақтылығы қалай бағаланады? 2 факторды атаңыз [2]
3. Кестеде берілген сипаттамалар бойынша 2023 жылғы рейтингтегі алғашқы 5 қаланы анықтаңыз: [5]

№	Сипаттама	Қала
1	Қала - елдің шығыс бөлігінде Дунай өзенінің жағасында орналасқан, өз мемлекетінің астанасы. Бұл көптеген ұлы композиторлардың туған жері бола отырып, көптеген сарайлары, мұражайлары және бай музыкалық мұрасы бар мәдени орталық.	
2	Елорда Зеландия мен Амагердің теңіздегі аралдарында орналасқан және Швецияның оңтүстігіндегі Мальме қаласымен Оресунд көпірі арқылы жалғасады. Ол бүкіл әлемге Ганс Кристиан Андерсен қаласы ретінде белгілі, сондықтан астананың басты символы - Кіші су перісі ескерткіші.	

3	Қала - Австралияның Виктория штатының әкімшілік орталығы, елдің оңтүстік-шығыс жағалауында орналасқан. Ол Ярра өзенінің сағасында орналасып, бүкіл мегаполиске созылып жатыр. Қаланың көптеген атаулары бар: «бақшалар қаласы», «мәдени және спорт астанасы» және «Австралиядағы ең еуропалық қала».	
4	Австралияның ең үлкен қаласы және Жаңа Оңтүстік Уэльстің орталығы. Оның басты көрікті жері – аспанға қалықтаған желкендерге ұқсайтын опера ғимараты.	
5	Канаданың батыс жағалауындағы қала, Британдық Колумбия провинциясындағы халық саны бойынша ең үлкен және елдегі үшінші қала. Қала агломерациялық аймақпен бірге Солтүстік Америкадағы ең ірі киноөндіріс орталықтарының бірі болып табылады және «Солтүстік Голливуд» деген лақап атқа ие.	

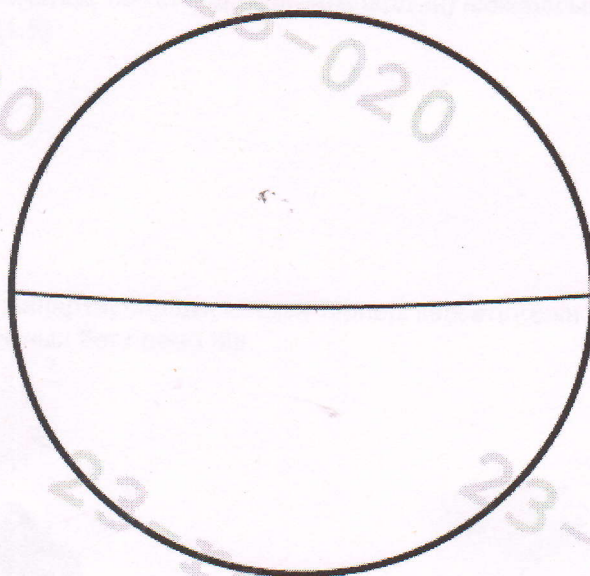
(Жалпы 10 балл)

С бөлімі. Атмосфера циркуляциясы

Сізге Жер планетасының схемалық бейнесінің үлгісі берілді

1.1 Үлгіні пайдаланып, жердің жоғары және төмен атмосфералық қысымды белдеулерінің таралу сызбасын сызыңыз. [2]

1.2 Үлгіні пайдаланып, негізгі тұрақты өндік (планеталық) желдердің атауларын көрсетіңіз және белгілеңіз. [1.5]

2.1 Планетарлық желдердің белдеулер арасында, тек солтүстік немесе оңтүстік бағытта соқпауының себебін атаңыз. [0.5]

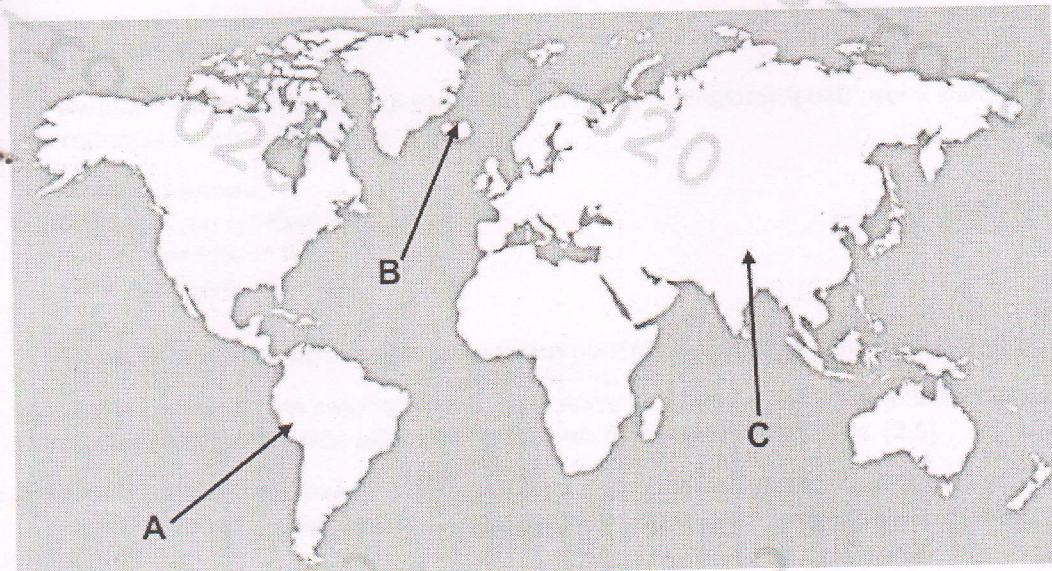
2.2 Егер бүкіл Жер бетін тек мұхит алып жататын болса және Жер айналмай тұрақты болса, жерде қанша жоғары / төмен қысым белдеуі болар еді? Планетарлық желдер қалай бағытталады еді? [1]

3.1 Экватордың Жердегі орналасуы оны ең ылғалды белдеуге қалай айналдыратынын түсіндіріңіз. [3]

3.2 Атмосфералық қысым белдеулерінің қозғалысы Африканың саванналарында құрғақ және ылғалды маусымдарды қалай тудыратынын сипаттаңыз. [2]

(Жалпы 10 балл)

D бөлімі. Тектоникалық тақталар(плиталар)

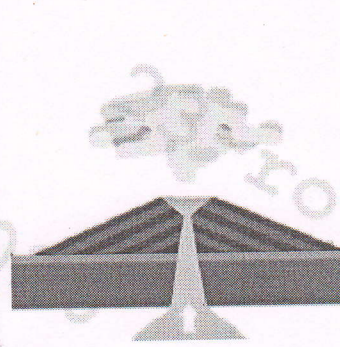
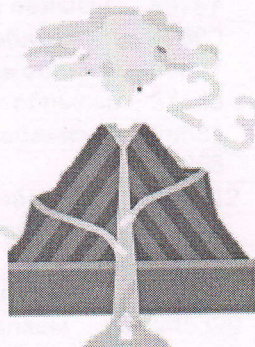

D1 сызбасы. А, В, С нүктелері.

1. Нүктелерде тектоникалық тақталардың (плиталардың) шекарасының қандай түрі кездесетінін атаңыз [1.5]:

- А:
- В:
- С:

2. Төмендегі суретте жанартаулардың қандай түрлері көрсетілгенін және әрбір түрін қай нүктеде табуға болатынын белгілеңіз [2]:

3. Неліктен сол жақтағы жанартаудың беткейлері тік(көлбеу бұрышы үлкен) екенін түсіндіріңіз, ал оң жағындағы жанартаудың беткейі жұмсақ (көлбеу бұрышы аз). [2.5]

4. А және В нүктелерінде жанартау атқылауының күші мен жиілігін салыстырыңыз. [2]
 5. С нүктесінде жер сілкінісі қалай болатынын түсіндіріңіз. [2]

(Жалпы 10 балл)

Е бөлімі. Миграция (Көші-қон)

Миграцияның (көші-қонның) себептерін "push" (ағыл. *итеру*) / "pull" (ағыл. *тарту*) деген факторларға бөлуге болады.

1. Төмендегі миграцияның көші-қонның себептерінің қайсысы "push" және қайсысы "pull" факторлары екенін атаңыз [2]:

- 1.1 Жоғары жалақы
 1.2 Тұрғын үйдің қымбат бағасы
 1.3 Жиі тұмша (смог/ түтін)
 1.4 Тегін денсаулық сақтау *pull*

2. Жалпы халықының 30%нан астамы иммигранттардан тұратын үш елді атаңыз. [1.5]

3. Жалпы халықтың мигранттарының үлесі жоғары (>30%) елдер қай аймақта орналасқан? Неліктен бұл құбылыс осы аймақтың елдеріне тән екенін түсіндіріңіз. [2.5]

4. Өзіңізге қолайлы график форматын пайдалана отырып, Қазақстан өңірлері үшін ішкі миграция (көші-қон) диаграммасын жасаңыз [4]. Сіздің диаграммаңыз мыналарды қамтуы керек:

- Қазақстан аймақтарындағы көші-қонға байланысты келген және кеткендер туралы мәліметтер;
- график сальдо миграции по каждому региону Казахстана. Қазақстанның әрбір аймағы бойынша көші-қон сальдосының графигі.

	Келгендер	Кеткендер
Абай облысы	30046	25327
Ақмола облысы	55016	35785
Ақтөбе облысы	56766	37028
Алматы облысы	147425	89179
Атырау облысы	39733	28593
БҚО	45581	30509
Жамбыл облысы	61945	51241
Жетісу облысы	38772	34438
Қарағанды облысы	59767	41406
Қостанай облысы	45800	31242
Қызылорда облысы	39647	30813
Маңғыстау облысы	57138	36550
Павлодар облысы	38531	26178
СҚО	24666	18364
Түркістан облысы	124312	96793
Ұлытау облысы	11584	9465
ШҚО	34367	23978
Астана қаласы	273273	127275
Алматы қаласы	245320	114102
Шымкент қаласы	106095	65909

(Жалпы 10 балл)

БАРЛЫҒЫ 50 балл

Сәттілік тілейміз!

геоф - 16

Жалпы білім беретін пәндер бойынша 9-11 (12) сынып оқушыларына арналған Республикалық олимпиаданың аудандық кезеңі

Районный этап Республиканской олимпиады для учащихся 9-11 (12) классов по общеобразовательным предметам

Қатысушылардың жұмыстарын шифрлауға арналған титул парағы
Титульный лист для шифрования работ участников

Шифр: гед 10-010
(бақылаушы толтырады)
(заполняет наблюдатель)

Пән (предмет): География

Облыс/қала (область/город): Степняк

Аудан (район): Биржансал / КГУ 00W №1

Тегі (Фамилия): Нұралима

Аты (Имя): Рехета

Оқыту тілі (Язык обучения): Русский

1.1. Россия

А.

1.2. 1. Лучше климат и экология в целом. 2. Меньше конкуренции в рабочем плане, больше возможностей трудоустройства. 3. Уровень безопасности выше.

1.3. Качество жизни лучше, больше возможностей для людей.

2.1. Если экономика и безопасность не развиты, то появятся бедность и т.п., в следствие этого людей в трудоустройстве больше.

2.2. Рост доступности жилья выше, проблемы с водой и питанием.

В.

1. Экология; Экономика; Безопасность; Социальный аспект

2. 1. Хорошо оценивается. Есть люди которые за ней следят и заботятся. 2. Меньше экологические проблемы.

С.

2.2. Позже из-за давления было бы больше 3-4, а наоборот меньше 1-3.

3.2. Влажность ниже, осадков мало, а солнечные лучи больше всего попадают именно в саванну тем самым высушивая землю.

D.

2. 1. Извергаемый (активный); 2. Не извергаемый (не активный)

3. Вулкан слева извергается, он активный поэтому его склоны крутые, спускает lava. А вулкан справа находится в спящем состоянии и в ближайшем время извергаться не будет. Он также начинает уменьшаться.

E.

90010-010

Шифрды ұйымдастырушы толтырады
Шифр заполняется организатором

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница № 2

1.1 Push

1.2 Pull

1.3 Pull

1.4 Push

4. В менее развитых областях, как развивалась, так и
выбывала мало. В более развитых городах и областях
прибывала будет больше, а выбывала меньше.

Республиканский научно-практический центр «Дарын»

Задания районного этапа республиканской олимпиады для учащихся 9-11 (12) классов по общеобразовательным предметам 2023-2024 учебного года для 10-11 класса по ГЕОГРАФИИ

Время на выполнение заданий - 2 часа.

Запрещается использование географических атласов и справочников

Секция А. Анализ ВВП и урбанизация

1. Схема А1 представляет собой график, показывающий ВВП на душу населения и процент населения, проживающего в городских районах, в отдельных странах.

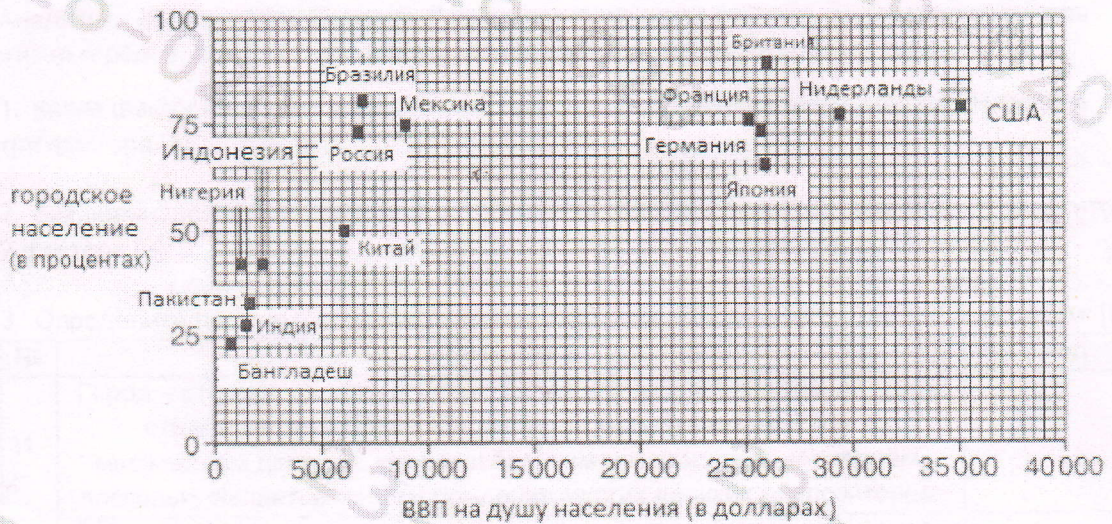
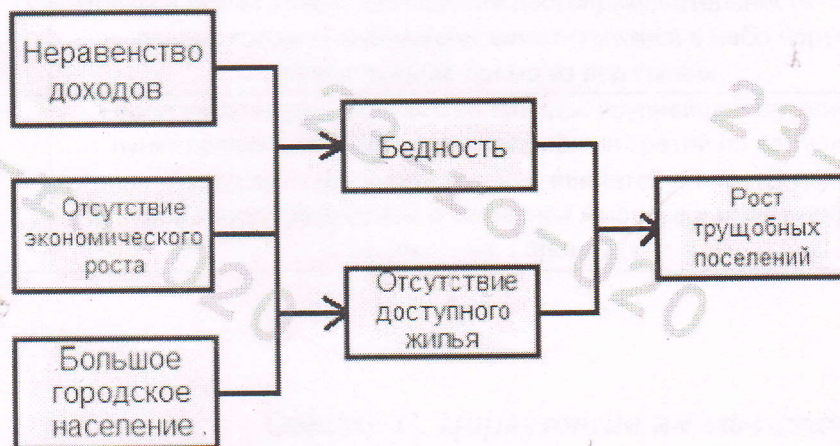

Схема А1.

- 1.1. Определите страну по схеме А1, ВВП которой на душу населения составляет 9 000 долларов США, а 75% населения проживает в городских районах. [1] Россия
- 1.2. Назовите три различные причины, по которым большое количество людей мигрирует из городов в сельские места в более экономически развитых странах. [3]
- 1.3. Почему в менее экономически развитых странах наблюдается тенденция к увеличению процента городского населения? Выберите одну причину и аргументируйте свой ответ. [2]

1.2. 1. Лучшее климат и экология в сельской местности; 2. Меньше конкуренции в рабочих местах; 3. Угрозы безопасности воды (больше возможностей трудоустройства)

2. Изучите схему А2, на котором показаны причины роста трущобных поселений.

2.1. Используя схему А2, выберите одну причину, и аргументируйте почему в городах менее экономически развитых стран появилось больше трущобных поселений [2]

2.2. Опишите 2 проблемы жизни в трущобных поселениях [2]

(Всего 10 баллов)

2.1: Если экономика не развита, то появляется бедность и еще различные факторы, в следствии этого люди в трущобная поселения

2.2: Рост преступности, никакого бытия, проблемы с водой и прочими

Секция В. Рейтинг самых пригодных для жизни городов

Аналитики издания "The Economist" ежегодно выпускают рейтинг самых пригодных для жизни городов, где они оценивают уровень жизни с учетом различных параметров.

1. Какие факторы обычно учитываются при оценке качества жизни в городе? Назовите три фактора [3]

2. Как оценивается экологическая устойчивость города в подобных рейтингах? Назовите 2 фактора [2]

3. Определите первые 5 городов рейтинга 2023 года, по данным в таблице описаниям: [5]

№	Описание	Город
1	Город – столица своего государства, расположена в восточной части страны на реке Дунай. Он является культурным центром с множеством дворцов, музеев и богатым музыкальным наследием, поскольку является местом рождения многих великих композиторов.	
2	Столица расположенная на прибрежных островах Зеландия и Амагер и соединен с южным шведским городом Мальмё с помощью Эресуннского моста. Во всем мире он известен как город Ганса Христиана Андерсена, поэтому главный символ столицы — памятник Русалочке.	
3	Город – административный центр австралийского штата Виктория, расположенная на юго-восточном побережье страны. Он лежит в устье реки Ярра, которая тянется через весь мегаполис. У города много имен: «город садов», «культурная и спортивная столица» и «самый европейский город Австралии».	

4	Крупнейший город Австралии и административный центр штата Новый Южный Уэльс. Его главная достопримечательность – здание оперы, которое напоминает взметнувшиеся в небо паруса, вырастающие прямо из вод гавани.	
5	Город на западном побережье Канады, крупнейший населённый пункт провинции Британская Колумбия и третий по величине в стране. Город вместе с агломерацией является одним из крупнейших центров кинопроизводства в Северной Америке и имеет прозвище «Северный Голливуд».	

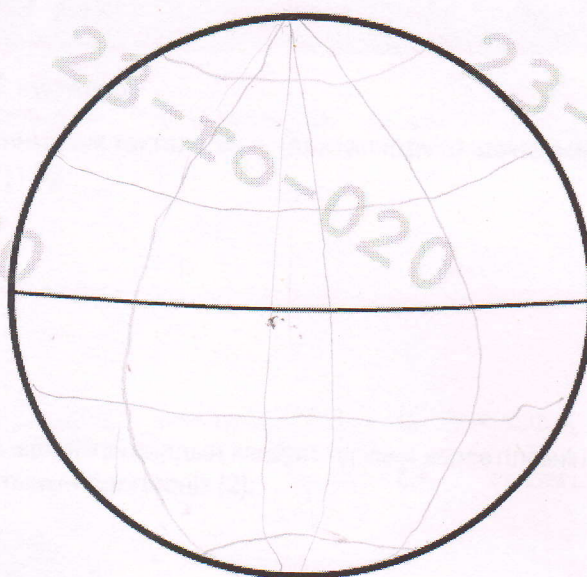
(Всего 10 баллов)

Секция С. Циркуляция атмосферы

Вам дан шаблон – схематическое изображение планеты Земля.

1.1 Используя шаблон, изобразите схему распределения поясов высокого и низкого атмосферного давления Земли. [2]

1.2 Используя шаблон, укажите и подпишите названия основных постоянных широтных (планетарных) ветров. [1.5]

2.1 Назовите причину, почему планетарные ветры не дуют строго между поясами, только в северном или южном направлении. [0.5]

2.2 Если бы всю поверхность Земли покрывал бы океан, и она бы не вращалась, сколько бы поясов высокого/низкого давления было на Земле? Как бы были направлены планетарные ветры? [1]

3.1 Объясните, как расположение экватора делает его самым влажным поясом Земли. [3]

3.2 Опишите, как движение поясов атмосферного давления создаёт сухие и влажные сезоны в саваннах Африки. [2]

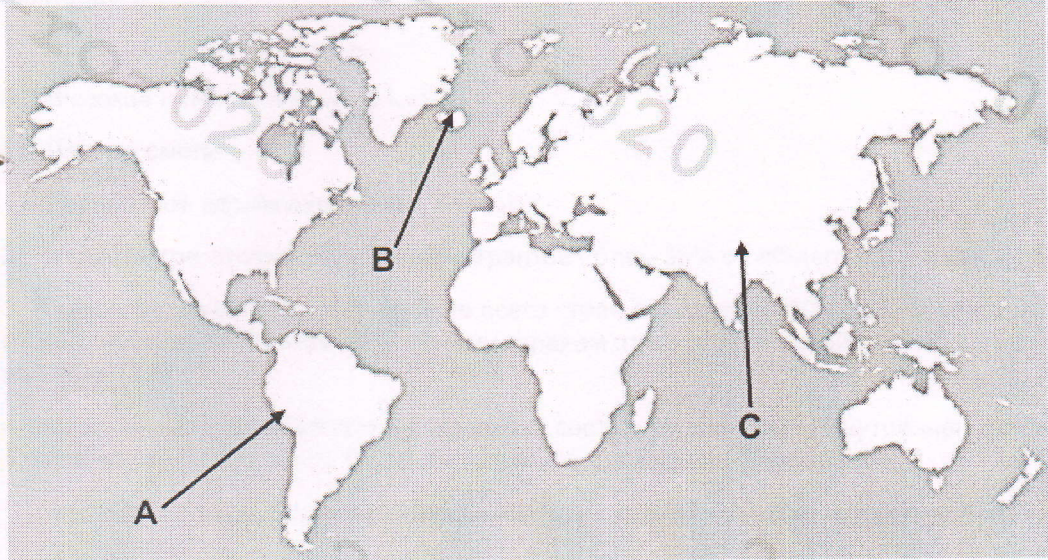
Влажности/осадков некое количество, солнечные лучи больше всего попадают именно в саванну тем самым насыщая землю.

(Всего 10 баллов)

Опишете как движется полярная атмосфера, давая
 возможность засухи и восток, а также в Африке
 3.2 Атмосфералық қысым белдеулерінің қозғалысы Африканың саванналарында құрғақ
 және ылғалды маусымдарды қалай тудыратынын сипаттаңыз. [2]

(Жалпы 10 балл)

D бөлімі. Тектоникалық тақталар(плиталар)

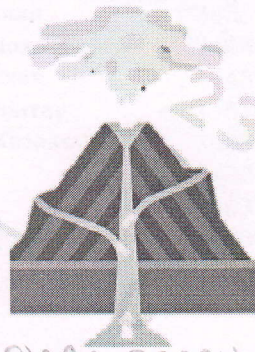

D1 сызбасы. А, В, С нүктелері.

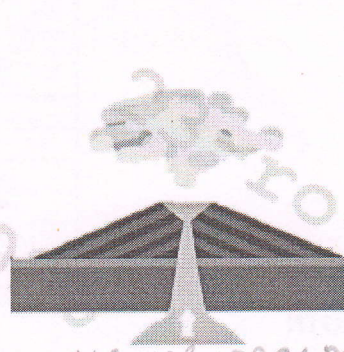
1. Нүктелерде тектоникалық тақталардың (плиталардың) шекарасының қандай түрі кездесетінін атаңыз [1.5]:

- А:
- В:
- С:

2. Төмендегі суретте жанартаулардың қандай түрлері көрсетілгенін және әрбір түрін қай нүктеде табуға болатынын белгілеңіз [2]:

Издвергаемый (активный)

Не извергаемый (не активный)

3. Неліктен сол жақтағы жанартаудың беткейлері тік(көлбеу бұрышы үлкен) екенін түсіндіріңіз, ал оң жағындағы жанартаудың беткейі жұмсақ (көлбеу бұрышы аз). [2.5]

Почему склоны вулканов с лев. круты (с больш. угл. наклона) и прав. пологая (с мень. угл. наклона)

3. Вулкан слева извергается, он активный поэтому его склоны круты (лево стекает). А вулкан с права не извергается в связи с этим склоны пологие.

Секция Е. Миграция

Причины для миграции можно разделить на "push" (от англ. толкать) / "pull" (от англ. тянуть) факторы.

1. Назовите, какие из следующих причин миграции относятся к "push", а какие к "pull" факторам [2]:

- 1.1 Высокая зарплата *push*
- 1.2 Высокие цены на жилье *pull*
- 1.3 Частые снего *pull*
- 1.4 Бесплатное здравоохранение *push*

2. Назовите три страны с долей иммигрантов более 30% от общего населения. [1.5]

3. В каком регионе находятся больше всего стран с высокой (>30%) долей мигрантов от общего населения? Объясните, почему странам этого региона свойственно такое явление. [2.5]

4. Используя подходящий формат графика, составьте диаграмму внутренней миграции для регионов Казахстана. [4] Ваша диаграмма должна включать в себя:

- информацию о прибывшем и выбывшем за счёт миграции в разрезе регионов Казахстана,
- график сальдо миграции по каждому региону Казахстана.

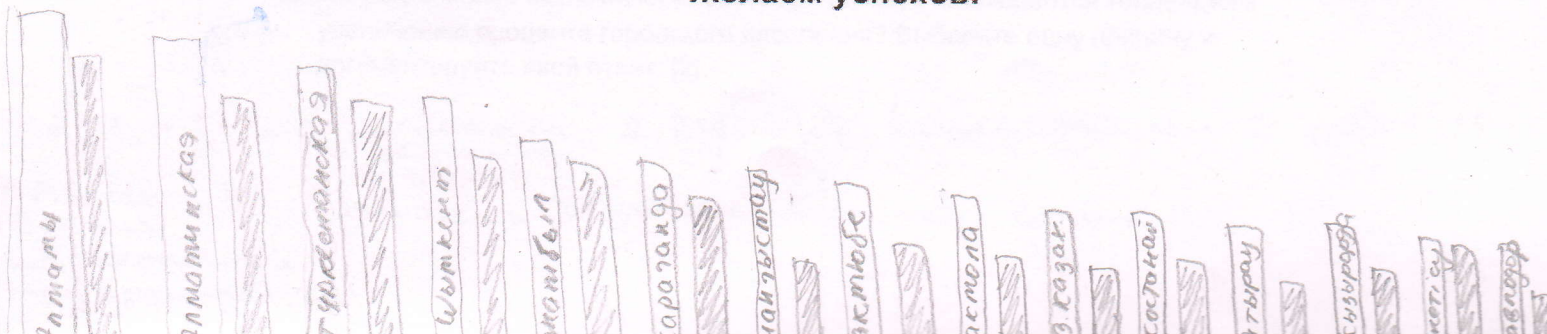
	Прибывшие	Выбывшие
Область Абай	30046	25327
Акмолинская	55016	35785
Актюбинская	56766	37028
Алматинская	147425	89179
Атырауская	39733	28593
Западно-Казахстанская	45581	30509
Жамбылская	61945	51241
Область Жетісу	38772	34438
Карагандинская	59767	41406
Костанайская	45800	31242
Кызылординская	39647	30813
Мангистауская	57138	36550
Павлодарская	38531	26178
Северо-Казахстанская	24666	18364
Туркестанская	124312	96793
Область Ұлытау	11584	9465
Восточно-Казахстанская	34367	23978
г. Астана	273273	127275
г. Алматы	245320	114102
г. Шымкент	106095	65909

- прибывшие
 - выбывшие

(Всего 10 баллов)

ИТОГО 50 баллов

Желаем успехов!

Жалпы білім беретін пәндер бойынша 9-11 (12) сынып оқушыларына арналған Республикалық олимпиаданың аудандық кезеңі

Районный этап Республиканской олимпиады для учащихся 9-11 (12) классов по общеобразовательным предметам

Қатысушылардың жұмыстарын шифрлауға арналған титул парағы
Титульный лист для шифрования работ участников

Шифр: дс09-003
(бақылаушы толтырады)
(заполняет наблюдатель)

Пән (предмет): География

Облыс/қала (область/город): Ақмола

Аудан (район): Тіртасов с/ақ Красноармиятс мейізгі мектебі

Тегі (Фамилия): Төлемағам

Аты (Имя): Алдар

Оқыту тілі (Язык обучения): Қазақша

A.2. суға райы, тик төмелік өзгерістер

A.3. суар судың арқам өзгерет

B.1. ал адамдар кешетін арқам, жерден

C.1.1. 1-ші

C.1.2. 6-ші

C.2. Таңлағанды

C.3.1. Ал 10-14 балалар саны адам кешетін жерге қарағанда көп

C.3.2. 5-9 жастардан

C.4. Ал 50-54 жастағы кейін адам саны адамдар 35-39 ^{өсе} елдері бастады
25-29 елдері тағы құрғы бастады

C.5.k-1

C.5.2. ал адамдарға кім асырайт

D.1. суар тереңінен өзінде құйма жерінде өзет

D.2. суар құймаға сақтайды

D.3. суардан тереңіне су көбінен өзінде көп

D.4. ал суы сақтайт суға жібереді

D.5. өз елдеріне бар

D.6. адам аларға мауыт алуы

«Дарын» республикалық ғылыми-практикалық орталығы

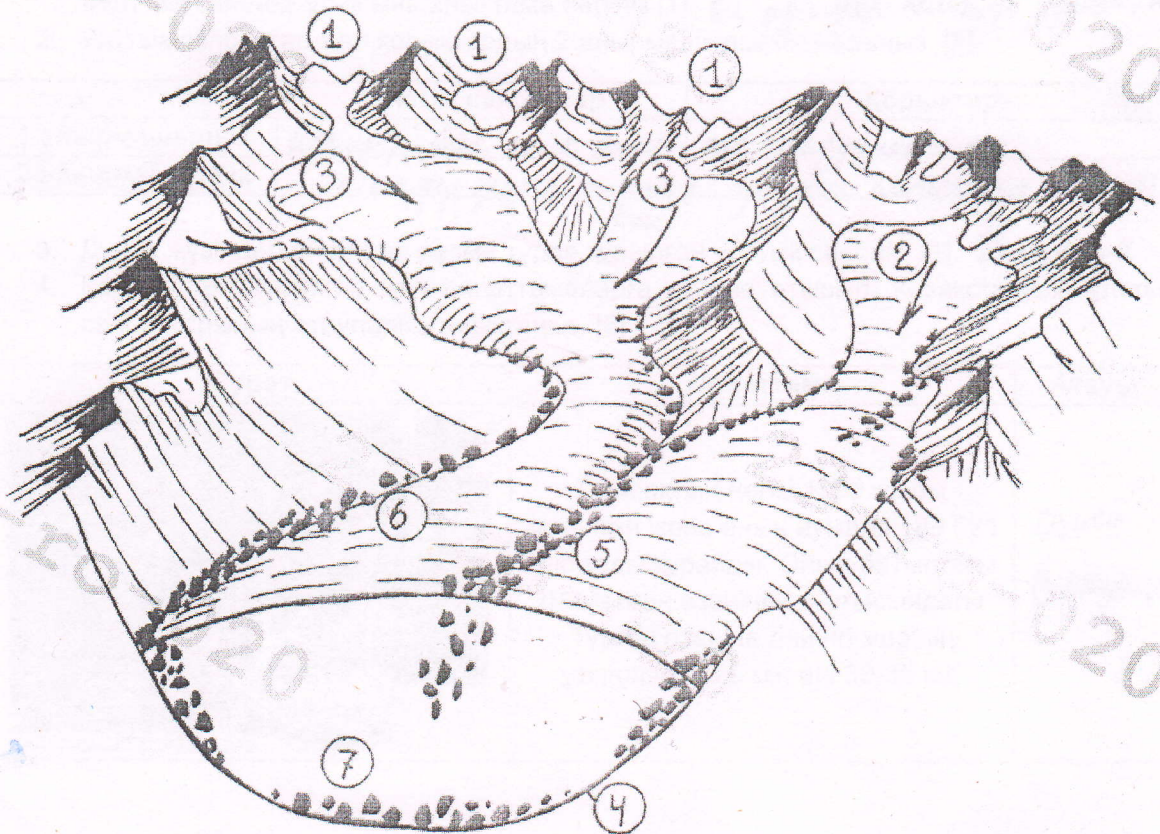
2023-2024 оқу жылының жалпы білім беретін пәндері бойынша
9-11 (12) сынып оқушыларына арналған республикалық олимпиаданың
ГЕОГРАФИЯДАН 9-сыныпқа арналған аудандық кезеңінің
тапсырмалары

Тапсырмаларды орындау уақыты- 2 сағат.

Көмекші құралдар мен географиялық анықтамаларды, атластарды
қолдануға болмайды

А бөлімі. Мұздықтар

1. Мұздықтар мен Жердегі мұзбен байланысты процестерді қандай ғылым зерттейді? [1]
2. Мұздық ішіндегі мұз қозғалысының жылдамдығына қандай факторлар әсер етеді? 3 факторды атаңыз [1.5] *ауа ыңғайы, температуралық өзгерістер*
3. Мұздықтар маңайдағы рельефтің қалыптасуына қалай әсер етеді? [1] *Олар су арқылы жерге*
4. Тау мұздығының қоректенуі мен құрылымының сызбасындағы сандарды атаулармен сәйкестендіріп, кестеде көрсетіңіз: [3.5]

Атаулар	Сандар
Трог	7
Карлар	4
Цирктер	8
Мұздықтардың қоректену аймақтары	41
Түпкі/түптік (донная) морена	2
Орталық (срединная морена)	3
Бүйірлік (боковая морена)	5

5. Сіздерге мұздықтар туралы мәлімдемелер берілді. Өрбір мәлімдеме үшін «Шындық/Өтірік» нұсқасын таңдаңыз: [3]

	Мәлімдеме	Нұсқа
1	Мұздықтар тек төмен қарай жылжи алады	✓
2	Мұздық жарықтары тек мұздың қысылуы нәтижесінде пайда болады	✗
3	Фирн – қатты, толық емес метаморфизмге ұшыраған қар, мұздықтағы қар мен глетчерлік мұз арасындағы кезең	✗
4	Абляция - бұл мұздықтың жоғарғы жағындағы қардың жиналу процесі	✓
5	Мұздық ағыны - мұздықтың аңғардан төмен жылжу процесі	✓
6	Қарлы дауылдар мұздықтар массасының ұлғаюына ықпал етеді	✓

(Жалпы 10 балл)

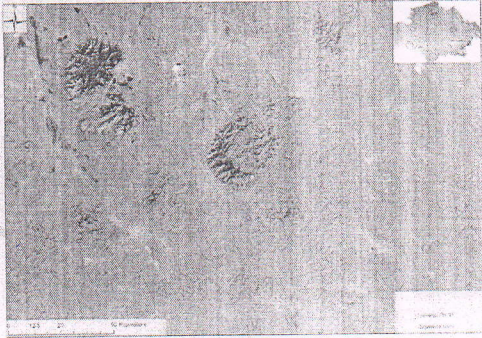
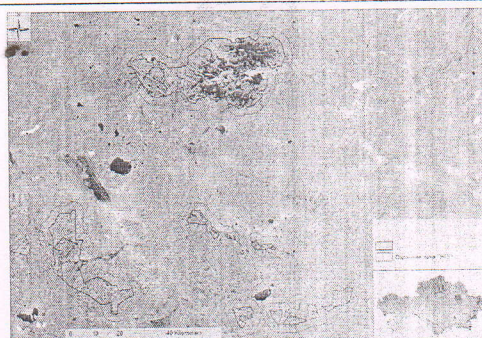
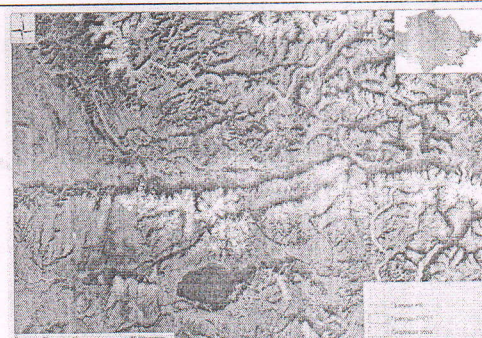
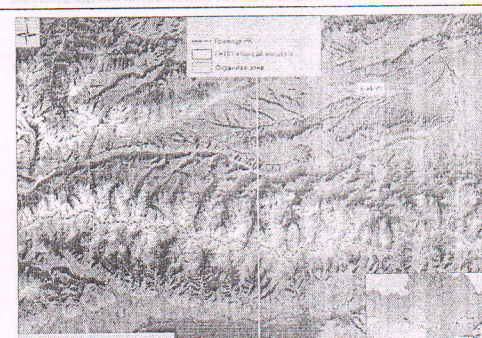

В бөлімі. Ұлттық саябақтар

- «Ұлттық саябақ» ұғымына анықтама беріңіз [1] *Ол адамдар келетін орман, жерлер*
- Ұлттық саябақтар мен қорықтардың 2 айырмашылығын жазыңыз. [2]

	Ұлттық саябақтар	Қорықтар
1 айырмашылық	<i>адамдар бас келе алмағ тек табиғатпен</i>	<i>адамдар қолы кірсе де қолы кірсе де емес</i>
2 айырмашылық	<i>ол адамдар қолы кірсе де емес</i>	<i>ол адамдар қолы кірсе де емес</i>

- Дүние жүзіндегі ең алғаш ресми түрде құрылған ұлттық саябақ? [1] *Ш. Ш. Ш.*
- Көрсетілген суреттер мен сипаттамаларға сүйене отырып, Қазақстанның ұлттық саябақтарының атауларын анықтаңыз. [6]

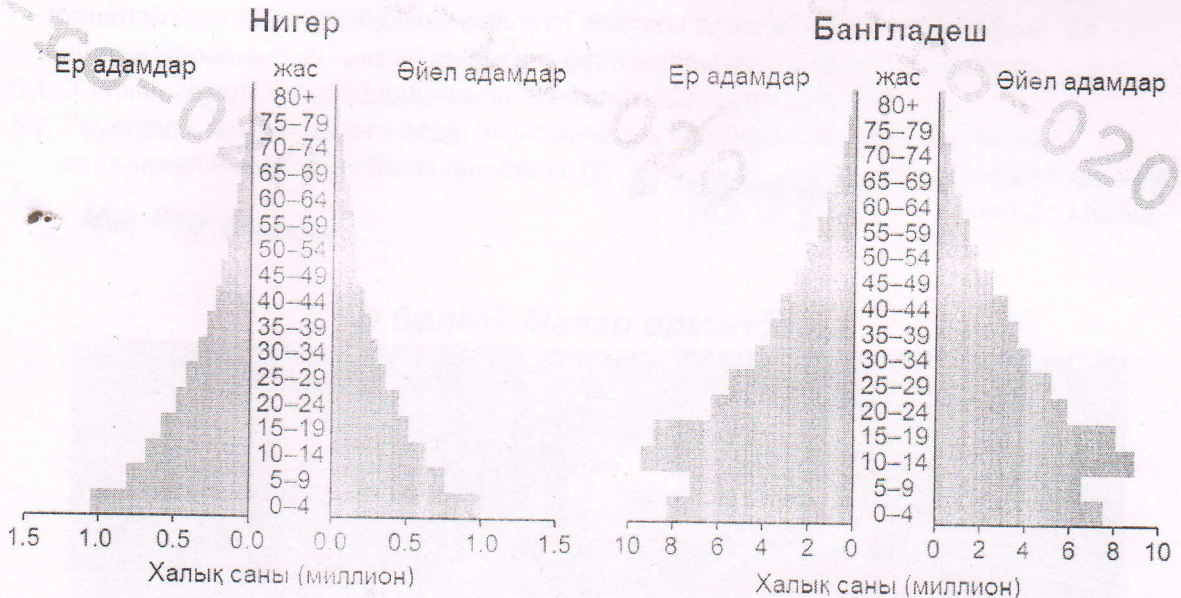
Сурет	Сипаттама	Атауы
	Саябақтың негізі 1996 жылы қаланған және оның аумағы 199 621 гектарды құрайды. Оның батыстағы Шамалған өзенінен шығысындағы Түрген өзеніне дейінгі жерінің ұзындығы 120 км, ені 30-35 км.	<i>Селкей</i>

	<p>1998 жылы құрылған, аумағы 112 120 гектарды құрайтын саябақ Орталық Қазақстан үшін бірегей ландшафты алуан түрлілігімен ерекшеленеді. Мұнда көптеген археологиялық ескерткіштер, әр дәуірдегі қоныстар, сондай-ақ 17 ғасырдағы буддалық ғибадатхана болған Қызылкент сарайының қалдықтары табылған.</p>	<p><i>Саябақ</i></p>
	<p>Саябақ 1985 жылы құрылып, Қазақстандағы алғашқы ұлттық саябақ болды. Саябақтың аумағы 68 мың гектардан асады. Мұнда тұщы суы бар үлкен көлдер – Жасыбай, Сабындыкөл, Біржанкөл, Торайғыр және көптеген шағын су айдындары бар.</p>	<p><i>Жамауы</i></p>
	<p>Қазақстандағы ең үлкен ұлттық саябақ. Оның ауданы 643 477 гектарды құрайды. Саябақтың негізі 2001 жылдың шілдесінде қаланған, ал 2014 жылы саябақ ЮНЕСКО-ның ерекше қорғалатын мұра нысандарының тізіміне енді.</p>	<p><i>Ше</i></p>
	<p>Саябақ 2007 жылы құрылған және оның ауданы 161 045 гектарды құрайды. Ол Тянь-Шань тауларында, Қырғызстанмен шекаралас жерде орналасқан және 3 көл жүйесінен тұрады.</p>	<p><i>Таманы</i></p>
	<p>Батыс Тянь-Шань тауларында 2006 жылы ашылған саябақ 149 037 гектар аумақты алып жатыр. Мұнда сіз Қырық қыз жартастары сияқты туристік орындарды, сондай-ақ Мақпал мен Сусынген көлдерін қоса алғанда, бірегей табиғи көрікті жерлерді тамашалай аласыз.</p>	<p><i>Жеміс</i></p>

(Жалпы 10 балл)

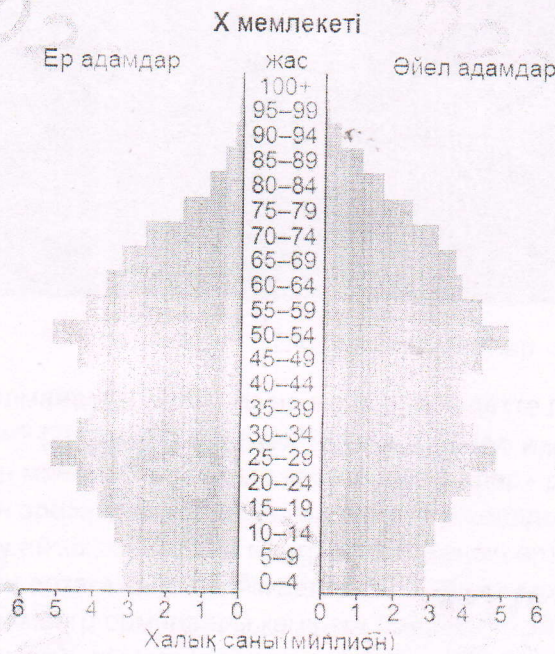
С бөлімі. Демография

С1, С2 және С3 суреттері 2010 жылы үш түрлі елдің демографиялық пирамидаларын көрсетеді: Нигер, Бангладеш және Х елі. Демографиялық пирамидаларды зерттеп, сұрақтарға жауап беріңіз.

С1 суреті

С2 суреті

С3 суреті

- 1.1. Нигердегі 0-4 жас аралығындағы әйел адамдардың санын есептеңіз [0.5] *1 млн*
- 1.2. Бангладештегі 20-24 жас аралығындағы әйел адамдардың санын есептеңіз [0.5] *6 млн*
2. Үш елдің қайсысында 0 мен 30 жас аралығындағы халық саны ең көп? [1] *Бангладеш*
3. Бангладеште бала тууды реттейтін үлкен бағдарлама бар.

3.1. С2 суретіндегі қандай деректер бұның өсері бар екенін көрсетеді? [1] *Ол 10-14 аралықта*
3.2. Бұл эффект қашан өз ықпалын көрсете бастады? [1] *5-9 жасында*
4. X елінің пирамидасы (С3 суреті) өте біркелкі емес пішінге ие, бұл әр жас тобының көрсеткіштерінің айтарлықтай өзгеретінін көрсетеді. Бұл айырмашылықтың 3 себебін көрсетіңіз. [3] *Ол Х елінің табиғаты*

5. Тәуелділік коэффициенті (k) - еңбекке қабілетті жастағы емес адамдар санының (балалар мен қарттар) еңбекке қабілетті жастағы адамдар санына қатынасы. Ол еңбекке жарамсыз халықтың қоғамға түсетін жалпы ауыртпалығын өлшейді.

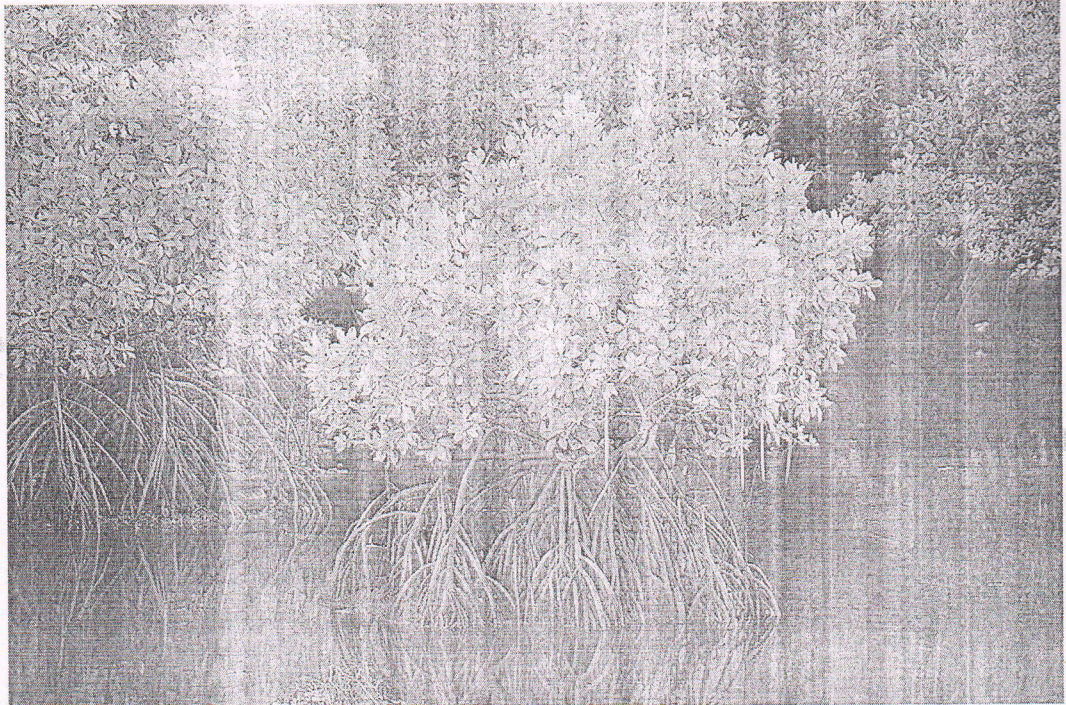
5.1. X елінің тәуелділік коэффициентін есептеңіз (С3 суреті) [1] *1к*

5.2. Тәуелділік коэффициенті елдің экономикалық бағалауында маңызды болып саналатын екі негізгі себепті көрсетіңіз. [2] *Ол адамдардың денсаулығы мен өсуін*

(Жалпы 10 балл)

оны көрсетеді

D бөлімі. Мангр ормандары

D1 суреті. Мангрлар

1. Мангр ормандары дегеніміз не және олар әдетте планетаның қай жерінде таралған? [2] *(Солт. және Ұлы жерде) Олар тропиктер және субтропиктер арасында таралған*
2. Неліктен мангр ормандары «жасыл қабырғалар» деп аталады және олар жағалау сызығын эрозиядан қорғауда қандай рөл атқарады? [1]. *Олар суыңды жинайды және жерді қорғайды*
3. Жағалау аймақтарындағы мангр ағаштарының әртүрлі түрлері климат пен қоршаған ортаға қалай бейімделген? [1] *Олардың тамыры су қабілетімен өзгереді*
4. Неліктен мангр ормандары көміртек балансы үшін маңызды болып саналады және олардың жойылуы климатқа қалай өсер ететінін түсіндіріңіз. [2] *Олар суға жібереді*
5. Мангр ормандары жергілікті шаруашылықтармен қалай әрекеттеседі? Жауабыңыздың дәйектеп көрсетіңіз. [2] *Оның ішінде өз ортасы бар қаб. және*
6. Мангр ормандарына қандай жаһандық қауіптер бар? Екеуін атаңыз. [2] *Ол адамдардың мауып тастауы.*

(Жалпы 10 балл)

Жалпы білім беретін пәндер бойынша 9-11 (12) сынып оқушыларына арналған Республикалық олимпиаданың аудандық кезеңі

Районный этап Республиканской олимпиады для учащихся 9-11 (12) классов по общеобразовательным предметам

Қатысушылардың жұмыстарын шифрлауға арналған титул парағы
Титульный лист для шифрования работ участников

Шифр: гео10011
(бақылаушы толтырады)
(заполняет наблюдатель)

Пән (предмет): География

Облыс/қала (область/город): Егіншек 5

Аудан (район): Абай мектебінің Бірлескен

Тегі (Фамилия): Шайкенова

Аты (Имя): Арина

Оқыту тілі (Язык обучения): Қазақ тілі

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника

1.1. Ақше

- 1.2. 1) Экологие таза аумақ аумағын жері тақсы.
- 2) Мал шаруашылығымен айналысуды бастау.
- 3) Жұмыс мәжесінен аумақта аударылуы.

1.3. Себебі: үкімет аумақты жерлерге көмектеседі зау бейнесі.

2.1. Себебі: Парламент жерлерде халық саны үлкен және экономика таза нашар болғандықтан өздеріне жаңада үй алу елдерге дөңгеліміз.

2.2. 1) Үлкен халық саны экономика, жер, тұратын орын мәселелерінде үлкен проблемалар туғыздырады.

2. Экономикалық өсуді ұстау Парламент жерлерді деградациясына әкеледі, күйіндегі үшін көп қаражат қажет.

А сөзім.

1. Экологие, экономика, зау сақтау рейтингі.

2. 1) Аумақты тазалау.
- 2) Аумақтарды, қолменді тазалау.

В сөзім

2. Тап

1. Конфу бұрыш / 3. Тап
Сон жақтағы жауартауды конфу үлкен жауартау (тегіс болғандықтан).

2. Конфу бұрыш / 2. Тап
Оу жақтағы жауартауды конфу аз жауартау. бұрыш өз.

geo10-011

Шифрды ұйымдастырушы толтырады
Шифр заполняется организатором

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница № 2

E forimi

1. 7. pull

1. 2. push

1. 3. push

1. 4. pull

2. Америка, Мәңгілік Ел

Е бөлімі. Шекаралық астаналар

Сізге берілген сипаттамаларға сүйене отырып, шекаралық астаналарды анықтауыңыз керек. Астана қай елдің астанасы екенін көрсетіңіз және осы астанамен шектесіп жатқан ең жақын көрші мемлекетті атаңыз.

Астана	Орналасқан мемлекет	Шектесетін мемлекет	Сипаттама
Ханшай	Вьетнам	Ханшай (Амсе)	Қала Меконг өзенінің солтүстік-шығыс жағалауында орналасқан. Елорда француз сәулет өнерінің атмосферасын будда храмдарымен үйлестіреді. Қаланың атауы санскрит тілінен аударғанда «сандал қаласы» немесе «ай қаласы» дегенді білдіреді.
Кшишчов	Демократия Республикасы Кенно	Кенно Республикасы	Қала Конго өзенінің оң жағалауында, басқа елдің астанасына қарама-қарсы орналасқан. Бұл әлемдегі екі астана бір-біріне жақын орналасқан жалғыз орын (Ватикан мен Мальта орденін қоспағанда).
	Парагвай	Чили	Қала елдің батыс бөлігінде, Парагвай өзенінің жазық сол жағалауында, Пилкомайо өзенінің құятын жерінде орналасқан. Оны 1537 жылы испан жаулап алушылары Перуға барар жолында бекініс ретінде құрды.
Кабул	Ауғанстан	Өзбекстан	Елорда өз атауын араб тілінен аударғанда «демалыс орны, тыныш/тыныштық» деген мағынаны білдіреді. Шари өзенінің жағасында орналасқан қала аймақтың көлік және сауда инфрақұрылымында маңызды рөл атқарады.
Бухарест	Румыния	Болгария	Астана Дунай өзенінің бойында, Кіші Карпат тауларының етегінде, екі мемлекет шекарасына жақын орналасқан. Қала жүзімдіктермен, қоршалған және көптеген серуендейтін ормандар мен велосипед жолдары бар.

(Жалпы 10 балл)

БАРЛЫҒЫ 50 балл

Сәттілік тілейміз!

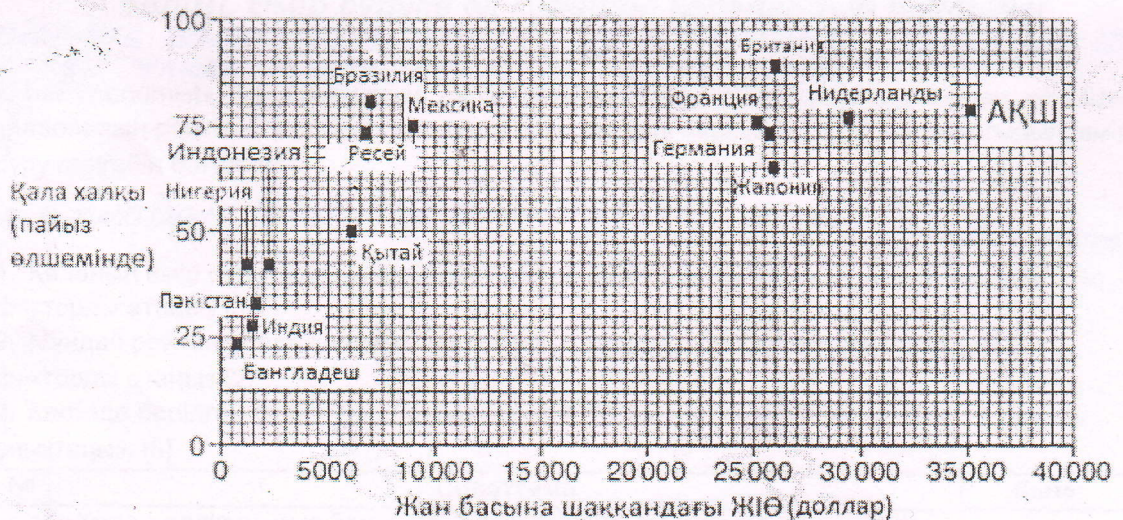
«Дарын» республикалық ғылыми-практикалық орталығы
2023-2024 оқу жылының жалпы білім беретін пәндері бойынша
9-11 (12) сынып оқушыларына арналған республикалық олимпиаданың
ГЕОГРАФИЯДАН 10-11 сыныптарға арналған аудандық кезеңінің
тапсырмалары

Тапсырмаларды орындау уақыты- 2 сағат.

Көмекші құралдар мен географиялық анықтамаларды, атластарды
қолдануға болмайды

А бөлімі. ЖІӨ талдауы және урбандалу

1. А1 сызбасы жан басына шаққандағы ЖІӨ және таңдалған елдер үшін қалалық жерлерде тұратын халықтың пайызын көрсететін график.

А1 сызбасы.

- 1.1. F1 сызбасына сүйене отырып, жан басына шаққандағы ЖІӨ 9000 АҚШ долларын құрайтын және халқының 75%-ы қалалық жерлерде тұратын елді анықтаңыз. [1]
1.2. Экономикасы дамыған елдерде көп адамдардың қалалардан ауылдық жерлерге көшуінің үш түрлі себебін көрсетіңіз. [3]
1.3. Неліктен экономикасы нашар дамыған елдерде қала халқының үлесі өсуінің тенденциясы байқалады? Бір себепті таңдап, жауабыңызды дәлелдеңіз. [2]

1. АҚШ

2. 1) Экология жағымалы ауыл жерлері жасасан
2) Маң шаруашылығымен айналыса жасғау
3) Балаларда тұрмыс мәселесінен ауылға аудары

2. Лашықты елді мекендердің (трущобные поселения) өсуінің себебін анықтайтын А2 сызбасын зерттеңіз.

А2 сызбасы.

2.1. А2 сызбасын пайдалана отырып, бір себепті таңдап, нәліктен экономикасы нашар дамыған елдердің қалаларында лашықты жерлер (трущобные поселения) пайда болғанын дәлелдеңіз. [2]

2.2. Лашықты елді мекендерде (трущобные поселения) өмір сүрудің 2 проблемасын сипаттаңыз [2]

2.1. Кедейлік лашықты жерлерде халық саны үлкен және экономика жағы нашар болғандықтан өздеріне бала жер баспақа араға болмайтінсіз. (Жалпы 10 балл)

А бөлімі. Өмір сүруге ең қолайлы қалалардың рейтингі

2.2. Үлкен халық саны экономика тұрақсыз болғанда, жер мен тұратын өрші мәселеінде үлкен проблемалар туғызады.
«The Economist» басылымының сарапшылары жыл сайын өмір сүруге ең қолайлы қалалардың рейтингісін шығарады, онда олар әртүрлі параметрлерді ескере отырып, өмір сүру деңгейін бағалайды.

1. Қаланың өмір сүру сапасын бағалау кезінде әдетте қандай факторлар ескеріледі? Үш факторды атаңыз [3]
2. Мұндай рейтингтерде қаланың экологиялық тұрақтылығы қалай бағаланады? 2 факторды атаңыз [2]
3. Кестеде берілген сипаттамалар бойынша 2023 жылғы рейтингтегі алғашқы 5 қаланы анықтаңыз: [5]

№	Сипаттама	Қала
1	Қала - елдің шығыс бөлігінде Дунай өзенінің жағасында орналасқан, өз мемлекетінің астанасы. Бұл көптеген ұлы композиторлардың туған жері бола отырып, көптеген сарайлары, мұражайлары және бай музыкалық мұрасы бар мәдени орталық.	
2	Елорда Зеландия мен Амагердің теңізіндегі аралдарында орналасқан және Швецияның оңтүстігіндегі Мальме қаласымен Оресунд көпірі арқылы жалғасады. Ол бүкіл әлемге Ганс Кристиан Андерсен қаласы ретінде белгілі, сондықтан астананың басты символы - Кіші су перісі ескерткіші.	

1) Экология, ауа бағаланушылығы рейтингі, экономика
2) Қалада қоршама жақсы тек көп көптен
2. Адамның бақшаарыста таза болғанынан бағалау

3	Қала - Австралияның Виктория штатының әкімшілік орталығы, елдің оңтүстік-шығыс жағалауында орналасқан. Ол Ярра өзенінің сағасында орналасып, бүкіл мегаполиске созылып жатыр. Қаланың көптеген атаулары бар: «бақшалар қаласы», «мәдени және спорт астанасы» және «Австралиядағы ең еуропалық қала».	
4	Австралияның ең үлкен қаласы және Жаңа Оңтүстік Уэльстің орталығы. Оның басты көрікті жері – аспанға қалықтаған желкендерге ұқсайтын опера ғимараты.	
5	Канаданың батыс жағалауындағы қала, Британдық Колумбия провинциясындағы халық саны бойынша ең үлкен және елдегі үшінші қала. Қала агломерациялық аймақпен бірге Солтүстік Америкадағы ең ірі киноөндіріс орталықтарының бірі болып табылады және «Солтүстік Голливуд» деген лақап атқа ие.	

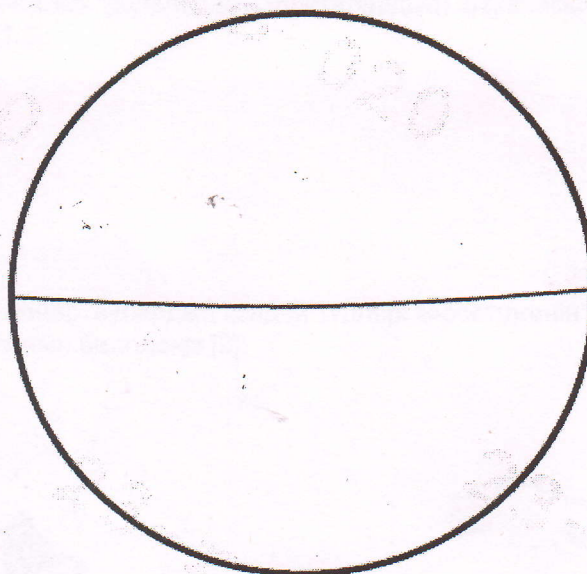
(Жалпы 10 балл)

С бөлімі. Атмосфера циркуляциясы

Сізге Жер планетасының схемалық бейнесінің үлгісі берілді

1.1 Үлгіні пайдаланып, жердің жоғары және төмен атмосфералық қысымды белдеулерінің таралу сызбасын сызыңыз. [2]

1.2 Үлгіні пайдаланып, негізгі тұрақты өндік (планеталық) желдердің атауларын көрсетіңіз және белгілеңіз. [1.5]

2.1 Планетарлық желдердің белдеулер арасында, тек солтүстік немесе оңтүстік бағытта соқпауының себебін атаңыз. [0.5]

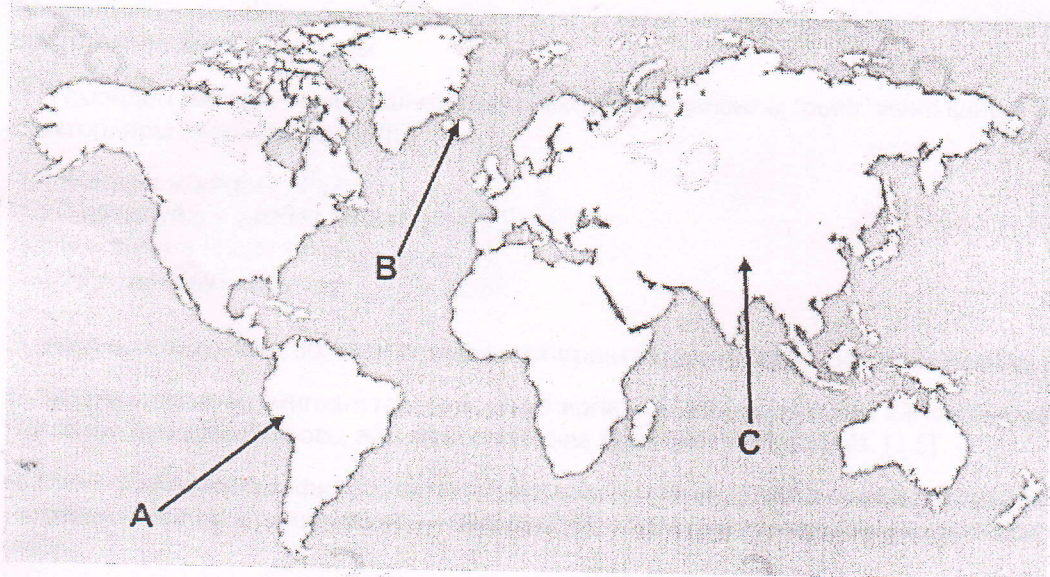
2.2 Егер бүкіл Жер бетін тек мұхит алып жататын болса және Жер айналмай тұрақты болса, жерде қанша жоғары / төмен қысым белдеуі болар еді? Планетарлық желдер қалай бағытталатын еді? [1]

3.1 Экватордың Жердегі орналасуы оны ең ылғалды белдеуге қалай айналдыратынын түсіндіріңіз. [3]

3.2 Атмосфералық қысым белдеулерінің қозғалысы Африканың саванналарында құрғақ және ылғалды маусымдарды қалай тудыратынын сипаттаңыз. [2]

(Жалпы 10 балл)

D бөлімі. Тектоникалық тақталар(плиталар)

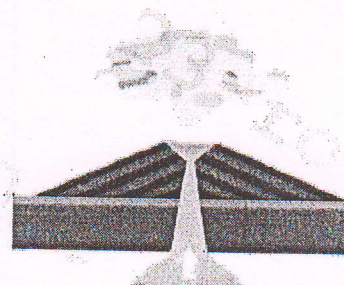
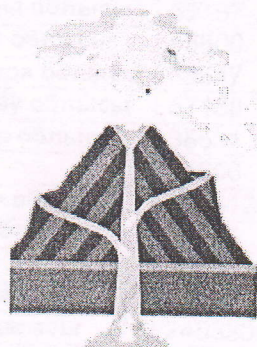

D1 сызбасы. А, В, С нүктелері.

1. Нүктелерде тектоникалық тақталардың (плиталардың) шекарасының қандай түрі кездесетінін атаңыз [1.5]:

- А:
- В:
- С:

2. Төмендегі суретте жанартаулардың қандай түрлері көрсетілгенін және әрбір түрін қай нүктеде табуға болатынын белгілеңіз [2]:

3. Неліктен сол жақтағы жанартаудың беткейлері тік(көлбеу бұрышы үлкен) екенін түсіндіріңіз, ал оң жағындағы жанартаудың беткейі жұмсақ (көлбеу бұрышы аз), [2.5]

4. А және В нүктелерінде жанартау атқылауының күші мен жиілігін салыстырыңыз. [2]

5. С нүктесінде жер сілкінісі қалай болатынын түсіндіріңіз. [2]

(Жалпы 10 балл)

E бөлімі. Миграция (Көші-қон)

Миграцияның (көші-қонның) себептерін "push" (ағыл. *итеру*) / "pull" (ағыл. *тарту*) деген факторларға бөлуге болады.

1. Төмендегі миграцияның көші-қонның себептерінің қайсысы "push" және қайсысы "pull" факторлары екенін атаңыз [2]:

1.1 Жоғары жалақы *pull*

1.2 Тұрғын үйдің қымбат бағасы *push*

1.3 Жиі тұмша (смог/ түгін) *push*

1.4 Тегін денсаулық сақтау *pull*

2. Жалпы халықының 30%-нан астамы иммигранттардан тұратын үш елді атаңыз. [1.5]

3. Жалпы халықтың мигранттарының үлесі жоғары (>30%) елдер қай аймақта орналасқан? Неліктен бұл құбылыс осы аймақтың елдеріне тән екенін түсіндіріңіз. [2.5]

4. Өзіңізге қолайлы график форматын пайдалана отырып, Қазақстан өңірлері үшін ішкі миграция (көші-қон) диаграммасын жасаңыз [4]. Сіздің диаграммаңыз мыналарды қамтуы керек:

- Қазақстан аймақтарындағы көші-қонға байланысты келген және кеткендер туралы мәліметтер;
- график сальдо миграции по каждому региону Казахстана. Қазақстанның әрбір аймағы бойынша көші-қон сальдосының графигі.

	Келгендер	Кеткендер
Абай облысы	30046	25327
Ақмола облысы	55016	35785
Ақтөбе облысы	56766	37028
Алматы облысы	147425	89179
Атырау облысы	39733	28593
БҚО	45581	30509
Жамбыл облысы	61945	51241
Жетісу облысы	38772	34438
Қарағанды облысы	59767	41406
Қостанай облысы	45800	31242
Қызылорда облысы	39647	30813
Маңғыстау облысы	57138	36550
Павлодар облысы	38531	26178
СҚО	24666	18364
Түркістан облысы	124312	96793
Ұлытау облысы	11584	9465
ШҚО	34367	23978
Астана қаласы	273273	127275
Алматы қаласы	245320	114102
Шымкент қаласы	106095	65909

(Жалпы 10 балл)
БАРЛЫҒЫ 50 балл

Сәттілік тілейміз!

Жалпы білім беретін пәндер бойынша 9-11 (12) сынып оқушыларына
арналған Республикалық олимпиаданың аудандық кезеңі
Районный этап Республиканской олимпиады для учащихся 9-11 (12)
классов по общеобразовательным предметам

Қатысушылардың жұмыстарын шифрлауға арналған титул парағы
Титульный лист для шифрования работ участников

Шифр: geog-006
(бақылаушы толтырады)
(заполняет наблюдатель)

Пән (предмет): География

Облыс/қала (область/город): Ақмола облысы, Степняк қаласы

Аудан (район): Біржан сал, Абай атындағы ҚОББМ.

Тегі (Фамилия): Ахметова

Аты (Имя): Ақшар

Оқыту тілі (Язык обучения): Қазақ тілі

А-бөлімі

1. Мемлекет
2. Ақел, су ағыс,
4. тұлға - 2; қарлар - 1; шырша - 5; мұздықтардың қорықтары аймақтары - 3; түлкі - 7; ортамақ - 6; құтырғыс - 4;
5. 1 - өтірік 3 - өтірік 5 - өтірік
2 - шындық 4 - шындық 6 - шындық

В-бөлімі

1. Ұлттық салбаққа келушілерге есік ашық, салбақ кишігірім болады
2. Ұлттық салбақтар - туристерге салбаққа кіруге болады
Қорықтар - адамдарға кейбір қорықтарға кіргізбейді мүлкін, аң аулауға, аңшыларға аулау тиім салынған.

4. 1-ші - Атамалы 5 -
2 - Қарқаралы 6 - Сайран-өңір
3 - Балмаулы
4 - Қатман - Қараөңір

Д-бөлімі

1. Мұхиттаң иетінде, тотайларда орналасқан. Манір орындары - суда орналасқан ағаштар
3. Суда өсетіндіктен оларға тиімді бейнделу оқай.
2. Селеді, олар мұхиттың иетінде, тотайларда орналасатындықтан, ағаш қабаттары аталған. Әйел осы ағаштар бірнеше елдермен иеттеуді сондықтан оны "қабатта", ал оңі ағаш ағаш болатындықтан.

Е-бөлімі

- 2-Варшава 3-Мейбург 4-сейл

«Дарын» республикалық ғылыми-практикалық орталығы

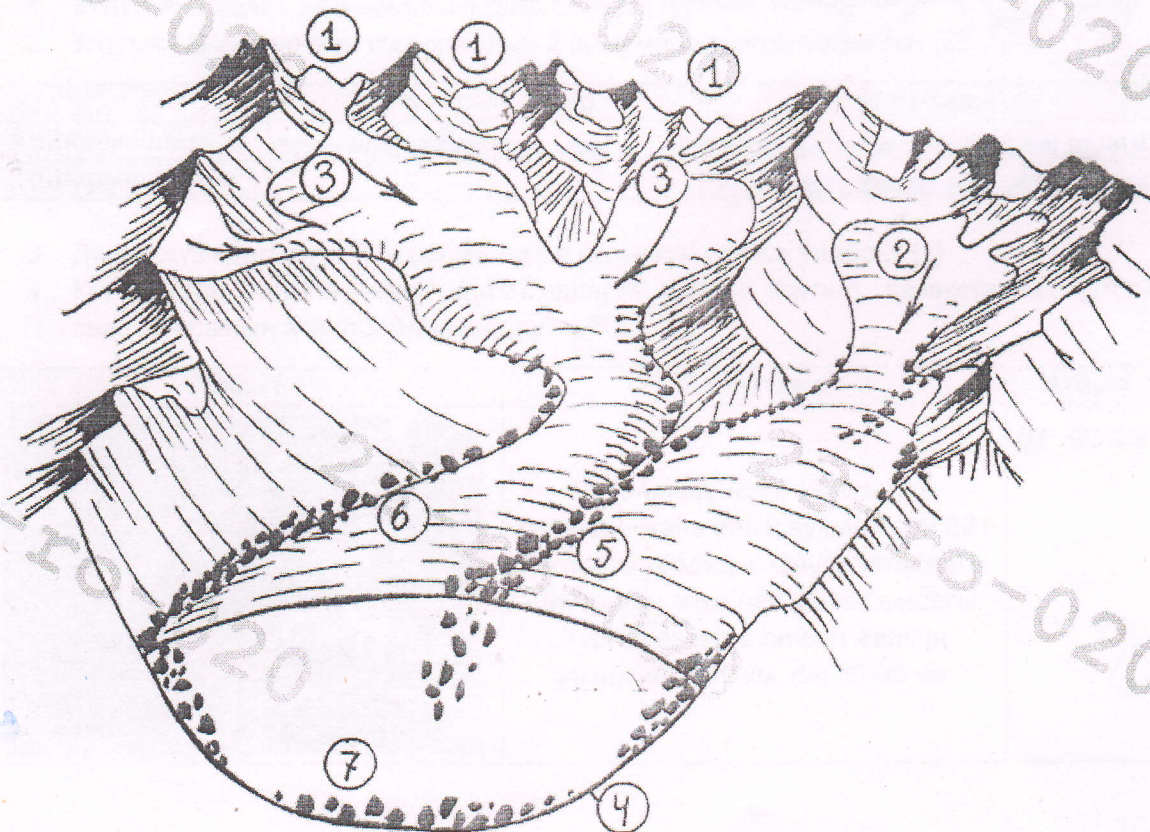
2023-2024 оқу жылының жалпы білім беретін пәндері бойынша
9-11 (12) сынып оқушыларына арналған республикалық олимпиаданың
ГЕОГРАФИЯДАН 9-сыныпқа арналған аудандық кезеңінің
тапсырмалары

Тапсырмаларды орындау уақыты- 2 сағат.

Көмекші құралдар мен географиялық анықтамаларды, атластарды
қолдануға болмайды

А бөлімі. Мұздықтар

1. Мұздықтар мен Жердегі мұзбен байланысты процестерді қандай ғылым зерттейді? [1] *гляциология*
2. Мұздық ішіндегі мұз қозғалысының жылдамдығына қандай факторлар әсер етеді? 3 факторды атаңыз [1.5] *жел, су ағысы, мұздардың соғылуы*
3. Мұздықтар маңайдағы рельефтің қалыптасуына қалай әсер етеді? [1]
4. Тау мұздығының қоректенуі мен құрылымының сызбасындағы сандарды атаулармен сәйкестендіріп, кестеде көрсетіңіз: [3.5]

Атаулар	Сандар
Трог	2
Карлар	1
Цирктер	5
Мұздықтардың қоректену аймақтары	3
Түпкі/түптік (донная) морена	7
Орталық (срединная морена)	6
Бүйірлік (боковая морена)	4

5. Сіздерге мұздықтар туралы мәлімдемелер берілді. Өрбір мәлімдеме үшін «Шындық/Өтірік» нұсқасын таңдаңыз: [3]

	Мәлімдеме	Нұсқа
1	Мұздықтар тек төмен қарай жылжи алады	Өтірік
2	Мұздық жарықтары тек мұздың қысылуы нәтижесінде пайда болады	Шындық
3	Фирн – қатты, толық емес метаморфизмге ұшыраған қар, мұздықтағы қар мен глетчерлік мұз арасындағы кезең	Өтірік
4	Абляция - бұл мұздықтың жоғарғы жағындағы қардың жиналу процесі	Шындық
5	Мұздық ағыны - мұздықтың аңғардан төмен жылжу процесі	Өтірік
6	Қарлы дауылдар мұздықтар массасының ұлғаюына ықпал етеді	Шындық

(Жалпы 10 балл)

В бөлімі. Ұлттық саябақтар

1. «Ұлттық саябақ» ұғымына анықтама беріңіз [1] *Ұлттық саябаққа мұрагерлік есім ашақ, саябақ кіші ірілі болады.*
2. Ұлттық саябақтар мен қорықтардың 2 айырмашылығын жазыңыз. [2]

	Ұлттық саябақтар	Қорықтар
1 айырмашылық	<i>туристерге саябаққа кіруге болады</i>	<i>адамдарға кейбір қорықтарға кіруге болмай</i>
2 айырмашылық		<i>ақ сұлпаңа, аққуларға атауға тиіс салмақ.</i>

3. Дүние жүзіндегі ең алғаш ресми түрде құрылған ұлттық саябақ? [1]
4. Көрсетілген суреттер мен сипаттамаларға сүйене отырып, Қазақстанның ұлттық саябақтарының атауларын анықтаңыз. [6]

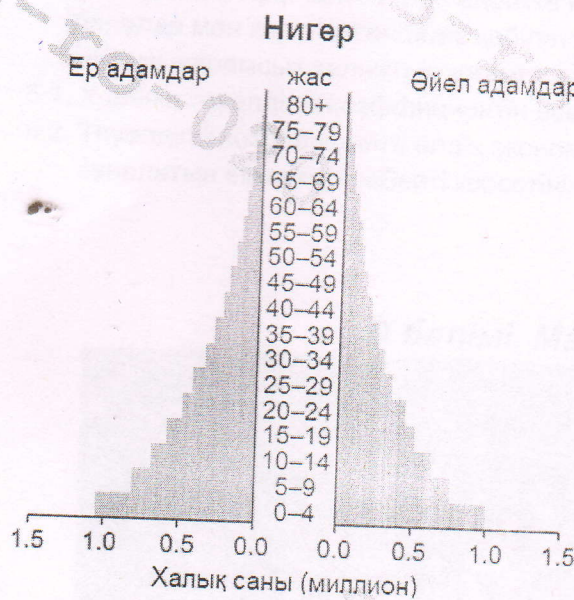
Сурет	Сипаттама	Атауы
	Саябақтың негізі 1996 жылы қаланған және оның аумағы 199 621 гектарды құрайды. Оның батыстағы Шамалған өзенінен шығысындағы Түрген өзеніне дейінгі жерінің ұзындығы 120 км, ені 30-35 км.	<i>Іле-Алатау</i>

	<p>1998 жылы құрылған, аумағы 112 120 гектарды құрайтын саябақ Орталық Қазақстан үшін бірегей ландшафты алуан түрлілігімен ерекшеленеді. Мұнда көптеген археологиялық ескерткіштер, әр дәуірдегі қоныстар, сондай-ақ 17 ғасырдағы буддалық ғибадатхана болған Қызылкент сарайының қалдықтары табылған.</p>	<p>Қарқарал</p>
	<p>Саябақ 1985 жылы құрылып, Қазақстандағы алғашқы ұлттық саябақ болды. Саябақтың аумағы 68 мың гектардан асады. Мұнда тұщы суы бар үлкен көлдер – Жасыбай, Сабындыкөл, Біржанкөл, Торайғыр және көптеген шағын су айдындары бар.</p>	<p>Баянауыл</p>
	<p>Қазақстандағы ең үлкен ұлттық саябақ. Оның ауданы 643 477 гектарды құрайды. Саябақтың негізі 2001 жылдың шілдесінде қаланған, ал 2014 жылы саябақ ЮНЕСКО-ның ерекше қорғалатын мұра нысандарының тізіміне енді.</p>	<p>Каспий-Қаратау</p>
	<p>Саябақ 2007 жылы құрылған және оның ауданы 161 045 гектарды құрайды. Ол Тянь-Шань тауларында, Қырғызстанмен шекаралас жерде орналасқан және 3 көл жүйесінен тұрады.</p>	
	<p>Батыс Тянь-Шань тауларында 2006 жылы ашылған саябақ 149 037 гектар аумақты алып жатыр. Мұнда сіз Қырық қыз жартастары сияқты туристік орындарды, сондай-ақ Мақпал мен Сусынген көлдерін қоса алғанда, бірегей табиғи көрікті жерлерді тамашалай аласыз.</p>	<p>Сайрам-Өлең</p>

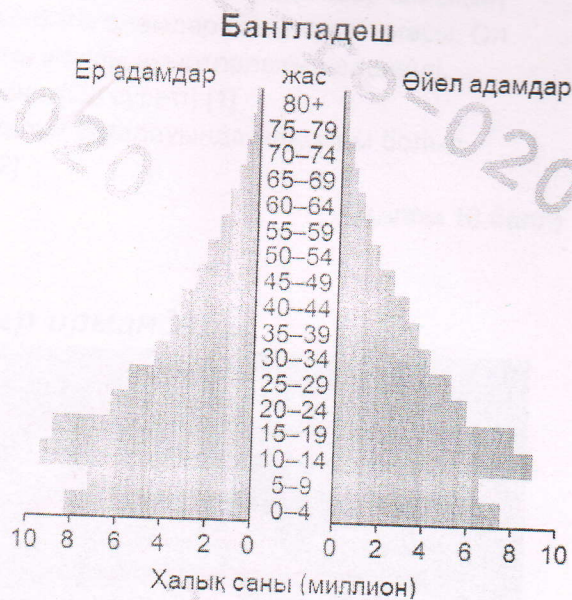
(Жалпы 10 балл)

С бөлімі. Демография

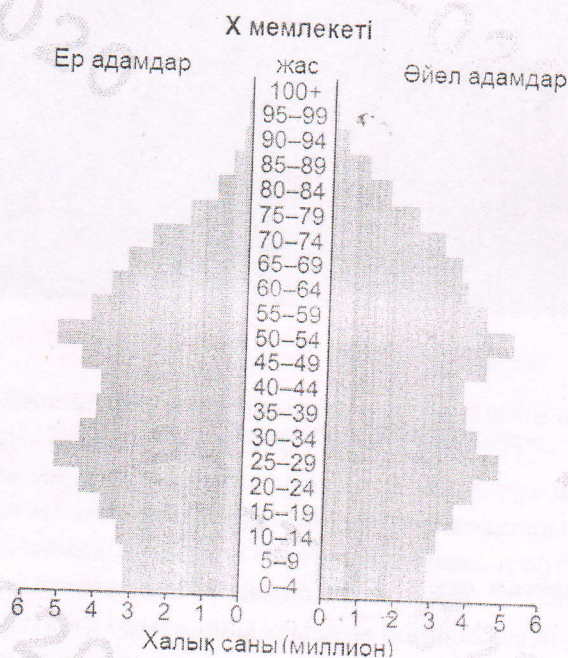
С1, С2 және С3 суреттері 2010 жылы үш түрлі елдің демографиялық пирамидаларын көрсетеді: Нигер, Бангладеш және Х елі. Демографиялық пирамидаларды зерттеп, сұрақтарға жауап беріңіз.

С1 суреті

С2 суреті

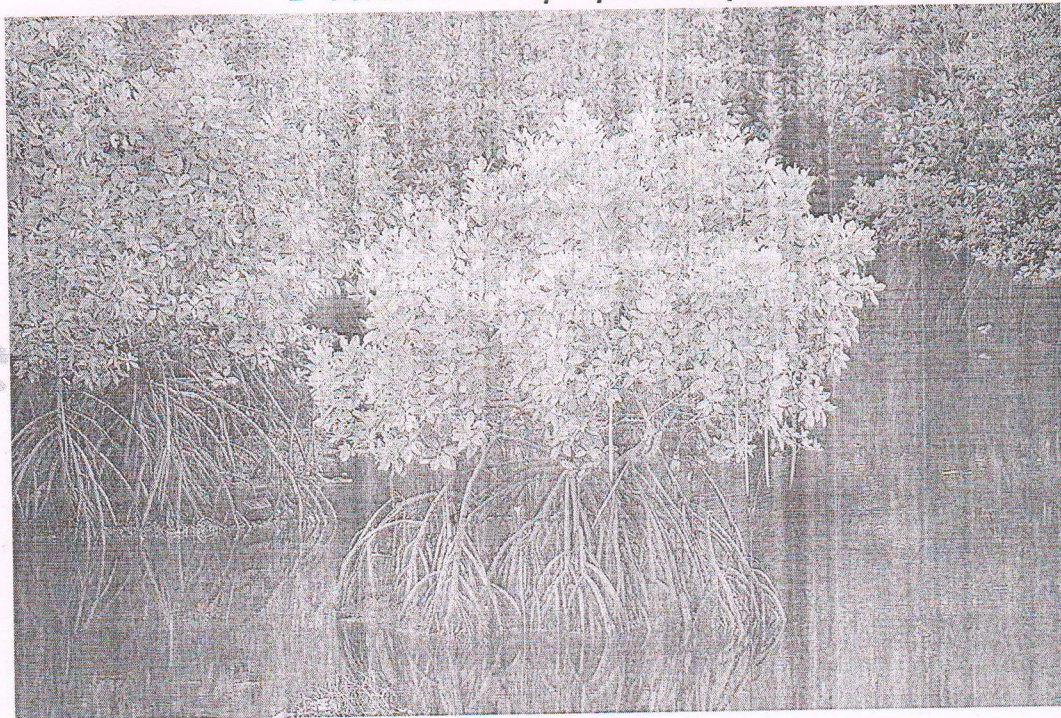
С3 суреті

- 1.1. Нигердегі 0-4 жас аралығындағы әйел адамдардың санын есептеңіз [0.5]
- 1.2. Бангладештегі 20-24 жас аралығындағы әйел адамдардың санын есептеңіз [0.5]
2. Үш елдің қайсысында 0 мен 30 жас аралығындағы халық саны ең көп? [1]
3. Бангладеште бала тууды реттейтін үлкен бағдарлама бар.

- 3.1. С2 суретіндегі қандай деректер бұның әсері бар екенін көрсетеді? [1]
- 3.2. Бұл эффект қашан өз ықпалын көрсете бастады? [1]
4. X елінің пирамидасы (С3 суреті) өте біркелкі емес пішінге ие, бұл әр жас тобының көрсеткіштерінің айтарлықтай өзгеретінін көрсетеді. Бұл айырмашылықтың 3 себебін көрсетіңіз. [3]
5. Тәуелділік коэффициенті (k) - еңбекке қабілетті жастағы емес адамдар санының (балалар мен қарттар) еңбекке қабілетті жастағы адамдар санына қатынасы. Ол еңбекке жарамсыз халықтың қоғамға түсетін жалпы ауыртпалығын өлшейді.
- 5.1. X елінің тәуелділік коэффициентін есептеңіз (С3 суреті) [1]
- 5.2. Тәуелділік коэффициенті елдің экономикалық бағалауында маңызды болып саналатын екі негізгі себепті көрсетіңіз. [2]

(Жалпы 10 балл)

D бөлімі. Мангр ормандары

D1 суреті. Мангрлар

1. Мангр ормандары дегеніміз не және олар әдетте планетаның қай жерінде таралған? [2] *мұхиттың шетінде, тоғайларда орналасқан. суда орналасқан ағаштар*
2. Неліктен мангр ормандары «жасыл қабырғалар» деп аталады және олар жағалау сызығын эрозиядан қорғауда қандай рөл атқарады? [1] *себебі олар мұхит шетінде, тоғайларда орналасатын қабырғалар аталған. оның ағаштар бірлесіп суық шеттегі, сондықтанды*
3. Жағалау аймақтарындағы мангр ағаштарының әртүрлі түрлері климат пен қоршаған ортаға қалай бейімделген? [1] *суда өсетіндіктен оларға климатты бейімделу оңай*
4. Неліктен мангр ормандары көміртек балансы үшін маңызды болып саналады және олардың жойылуы климатқа қалай әсер ететінін түсіндіріңіз. [2]
5. Мангр ормандары жергілікті шаруашылықтармен қалай әрекеттеседі? Жауабыңыздың дәйектеп көрсетіңіз. [2]
6. Мангр ормандарына қандай жаһандық қауіптер бар? Екеуін атаңыз. [2]

(Жалпы 10 балл)

Е бөлімі. Шекаралық астаналар

Сізге берілген сипаттамаларға сүйене отырып, шекаралық астаналарды анықтауыңыз керек. Астана қай елдің астанасы екенін көрсетіңіз және осы астанамен шектесіп жатқан ең жақын көрші мемлекетті атаңыз.

Астана	Орналасқан мемлекет	Шектесетін мемлекет	Сипаттама
			Қала Меконг өзенінің солтүстік-шығыс жағалауында орналасқан. Елорда француз сәулет өнерінің атмосферасын будда храмдарымен үйлестіреді. Қаланың атауы санскрит тілінен аударғанда «сандаал қаласы» немесе «ай қаласы» дегенді білдіреді.
Варшава			Қала Конго өзенінің оң жағалауында, басқа елдің астанасына қарама-қарсы орналасқан. Бұл әлемдегі екі астана бір-біріне жақын орналасқан жалғыз орын (Ватикан мен Мальта орденін қоспағанда).
Мейбург			Қала елдің батыс бөлігінде, Парагвай өзенінің жазық сол жағалауында, Пилкомай өзенінің құятын жерінде орналасқан. Оны 1537 жылы испан жаулап алушылары Перуға барар жолында бекініс ретінде құрды.
Сейм			Елорда өз атауын араб тілінен аударғанда «демалыс орны, тыныш/тыныштық» деген мағынаны білдіреді. Шари өзенінің жағасында орналасқан қала аймақтың көлік және сауда инфрақұрылымында маңызды рөл атқарады.
			Астана Дунай өзенінің бойында, Кіші Карпат тауларының етегінде, екі мемлекет шекарасына жақын орналасқан. Қала жүзімдіктермен қоршалған және көптеген серуендейтін ормандар мен велосипед жолдары бар.

(Жалпы 10 балл)

БАРЛЫҒЫ 50 балл

Сәттілік тілейміз!

Жалпы білім беретін пәндер бойынша 9-11 (12) сынып оқушыларына
арналған Республикалық олимпиаданың аудандық кезеңі

Районный этап Республиканской олимпиады для учащихся 9-11 (12)
классов по общеобразовательным предметам

Қатысушылардың жұмыстарын шифрлауға арналған титул парағы
Титульный лист для шифрования работ участников

Шифр: 0014-012
(бақылаушы толтырады)
(заполняет наблюдатель)

Пән (предмет): География

Облыс/қала (область/город): Степек

Аудан (район): Біртаси сая Р. Ембасев атындағы ЖСББМ.

Тегі (Фамилия): Радашова

Аты (Имя): Саидаташ

Оқыту тілі (Язык обучения): Қазақ тілі

1.1. Мексика, Француз, Индерланд.

1.2 1) Экономика дамыған сайын қолданылатын
қалада

2) ашық

3) теңсіздік

1.3 Сәбі ауылдан көп адамдар замана кәсіп
кеңесі жасаған, замана бағдар ұақытта

замана кәсіп көре алмайды бірақ демография
бәсеке бір себептен өсе береді.

2.1 1) ашық, замана теңсіздік

2) барлығы басқа теңсіздік, икеңді аймақ кәсіп
өсіп.

1. 1. Дүйнә

2. Замана 2. теңсіздік 3. кәсіп

3) 2 ауамақ жасамақ 2. өсіп, жаңа аймақтар.

3. 1.

2.1. 1. Дүйнә теңсіздік.

2

2.1. Африка өсіп өскенді аймақтар

3

Басқа замана өскенді ау

4. Рим

теңсіздік өсіп өскенді аймақтар.

5. Тамбу.

С 1. Дүйнә

Сам - Шатас.

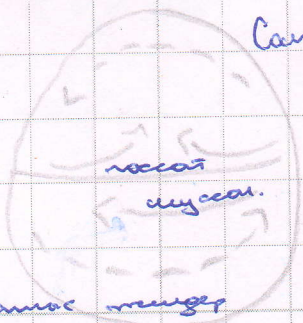
2.1. Дүйнә өсіп өскенді аймақтар

өсіп өскенді аймақтар өскенді аймақтар.

өсіп өскенді аймақтар өскенді аймақтар.

өсіп өскенді аймақтар өскенді аймақтар.

2. замана - замана. Замана

3.1. Тренингтік деңгейде ынтауға ағымдағы жағдайлар мен себептеріне назар аудару қажет.

2. Африкада бірінші аз мөлшері айналып көп сүйен теріс аз, айналып - шыншыл мөлшері де аз, назар аудару қажет. Басқа мезгілде ынтауға баулу мүмкін.

4. Ә. шектесінде сөйлеп таңдаулар бар екен қатты теріс болса деп айтамын.

5. көп сүйенісі болса таңдау айналып қарағанда да Астана қаласына назар аударумен көп сүйенісі болып тұрады.

C. Әкімі

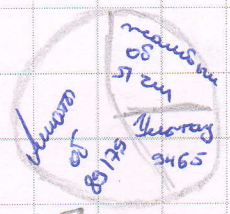
2.

1.1. push 1.2. pull 1.3. pull 1.4. push

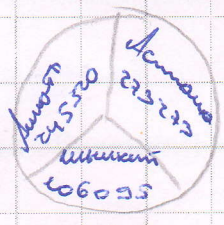
2. Қазақстан, Ресей.

3. Астана, Алматы, Шымкент 2) себептері Астанаға қиынырақ таңдау мүмкін, Алматыға көп сүйенісі бар және бұдан көп зияндық экономикалық таңдаулар көп.

4.

↑
көрсеткіш

↑
көрсеткіш

Жалпы білім беретін пәндер бойынша 9-11 (12) сынып оқушыларына
арналған Республикалық олимпиаданың аудандық кезеңі

Районный этап Республиканской олимпиады для учащихся 9-11 (12)
классов по общеобразовательным предметам

Қатысушылардың жұмыстарын шифрлауға арналған титул парағы
Титульный лист для шифрования работ участников

Шифр: гео 9-002
(бақылаушы толтырады)
(заполняет наблюдатель)

Пән (предмет): География

Облыс/қала (область/город): Бұланды ауданы

Аудан (район): Бірман сая №19, 0001 с. Бұланды

Тегі (Фамилия): Мамитова

Аты (Имя): Аяшма

Оқыту тілі (Язык обучения): қазақ тілі

гео 9-002

Шифрды ұйымдастырушы толтырады
Шифр заполняется организатором

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница № 1

A1 Гидрология

2. Негізгі мәселе, деңгей

3

4. Шорт - 4, Қара - 1, Цирки - 6, Области питания ледника - 5, Дельта ледника - 4, Боковая ледника - 2

5. 1+, 2-, 3+, 4+, 5-, 6+

B1 Национальмен парк - әңгедәлленә территория под охраной

2. Национальмен парк: 1.

3

4. 1. Алматыский, 2. Жергілікті, 3. 4. Западное-Алтайский, 5. Аксу-Мабғалинский 6.

C.1.1.1 мм

1.2. 6 мм

3. Балмағали

3.1

3.2. С рәңгінә

4. Эмиграция мәселенә, смертность

5

5.1

5.2

D.1. Мангыстау аса, Тайга

2

3

4. Тағдыры дөз здоровия

5

6. Мара, засуха

дс09-002

Шифрды ұйымдастырушы толтырады
Шифр заполняется организатором

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница №

2

1. С

2. Страна расположения: Саудия

3. Число

4. Станица Абу-Даби, страна расположения: О.А. соседняя страна: Саудовская Аравия
Київ, Украина, Россия, Беларусь

Парақтың артқы жағын толтырмаңыз / Обратную сторону листа не заполнять

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ОҚУ-АҒАРТУ МИНИСТРЛІГІНІҢ
"ДАРЫН" РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫ
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК ҚАЗЫНАЛЫҚ КӨСПОРНЫ

Республиканский научно-практический центр «Дарын»

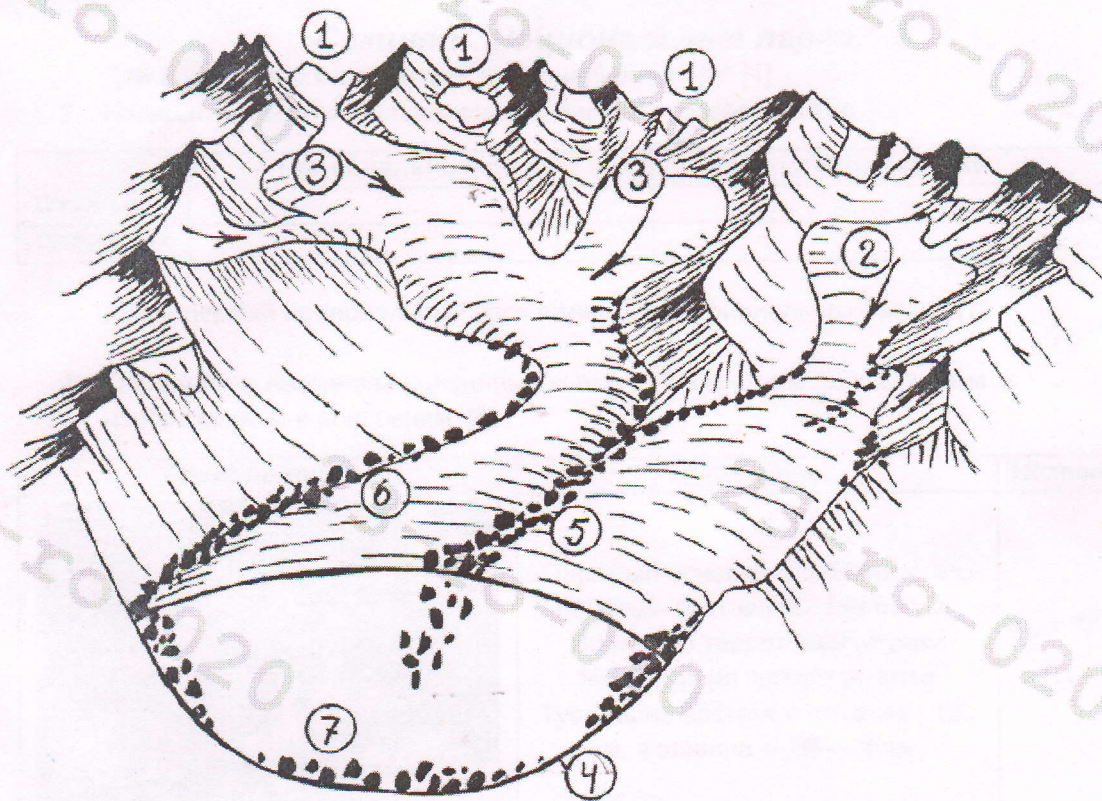
Задания районного этапа республиканской олимпиады для учащихся 9-11 (12) классов по общеобразовательным предметам 2023-2024 учебного года для 9 класса по ГЕОГРАФИИ

Время на выполнение заданий - 2 часа.

Запрещается использование географических атласов и справочников

Секция А. Ледники

1. Какая наука изучает ледники и процессы, связанные с льдами на Земле? [1] *гидрология*
2. Какие факторы влияют на скорость движения льда внутри ледника? Назовите 3 фактора [1.5] *потенциал, геометрия, глетчер*
3. Как ледники влияют на формирование рельефа в прилегающих районах? [1]
4. Соотнесите цифры в схеме питания и строения горного ледника и укажите их в таблице: [3.5]

Название	Цифра
Трог	7
Кары	1
Цирки	6
Области питания ледника	5
Донная морена	4
Срединная морена	3
Боковая морена	2

5. Вам даны утверждения о ледниках. Выберите «Правда/Ложь» для каждого утверждения: [3]

	Утверждение	Ответ
1	Ледники могут двигаться только вниз по склону	✗
2	Ледниковые трещины формируются только в результате сжатия льда	✗
3	Фирн — это твердый, не полностью превращенный снег, стадия между снегом и глетчерным льдом в леднике	✗
4	Абляция — это процесс накопления снега на верхней части ледника	+
5	Ледниковое потокообразование — это процесс, при котором ледник движется вниз по долине	✗
6	Снежные бури способствуют увеличению массы ледников	+

(Всего 10 баллов)

Секция В. Национальные парки

1. Дайте определение понятию "национальный парк" [1]
2. Напишите 2 отличия национальных парков от заповедников. [2]

	Национальные парки	Заповедники
Отличие 1		ограниченность
Отличие 2		

3. Какой первый национальный парк в мире был официально создан? [1]
4. Определите названия национальных парков Казахстана по указанным изображениям и описаниям. [6]

Изображение	Описание	Название
	Парк был основан в 1996 году, его площадь составляет 199 621 га. Длина его территории от реки Чемолган на западе до реки Тургень на востоке составляет 120 км, а ширина — 30—35 км.	Алматы

	<p>Созданный в 1998 году, парк площадью 112 120 га выделяется уникальным разнообразием ландшафтов для Центрального Казахстана. Здесь обнаруживаются многочисленные археологические достопримечательности, поселения разных эпох, а также остатки Кызылкентского дворца, буддийского монастыря XVII века.</p>	<p><i>Жуналин</i></p>
	<p>Парк был основан в 1985 году, явившись первым национальным парком Казахстана. Площадь парка составляет больше 68 тысяч гектаров. Здесь есть крупные озера с пресной водой – Жасыбай, Сабындыколь, Биржанколь и Торайгыр и множество мелких водоемов.</p>	
	<p>Самый большой национальный парк в Казахстане. Его площадь насчитывает 643 477 га. Парк был основан в июле 2001 году, а в 2014 году парк вошел в список особо охраняемого наследия ЮНЕСКО.</p>	<p><i>Западно-Алтайский</i></p>
	<p>Парк был образован в 2007 году и его площадь составляет 161 045 га. Он находится в горах Тянь-Шань, рядом с границей с Кыргызстаном и состоит из системы 3 озер.</p>	<p><i>Акеу-Набайский</i></p>
	<p>Открытый в 2006 году, парк в горах Западного Тянь-Шаня простирается на площади 149 037 га. Здесь можно насладиться уникальными природными достопримечательностями, включая туристические объекты, такие как скалы «Кырык кыз», а также озера Макпал и Сусынген.</p>	

(Всего 10 баллов)

Секция С. Демография

На рисунках С1, С2 и С3 показаны демографические пирамиды трех разных стран в 2010 году: Нигер, Бангладеш и Страна Х. Изучите демографические пирамиды и ответьте на вопросы.

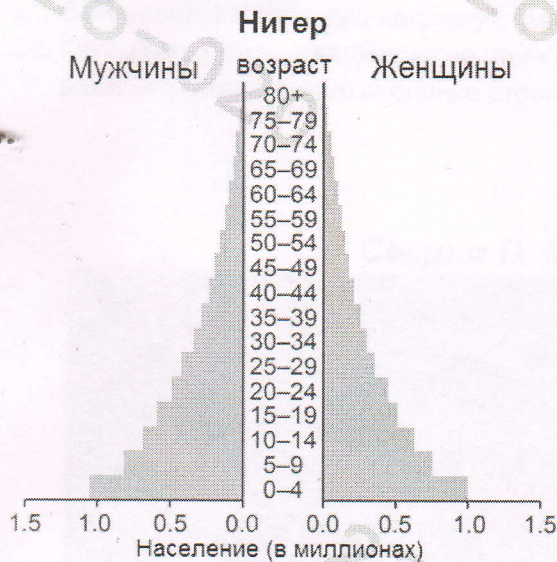

Рисунок С1

Рисунок С2

Рисунок С3

- 1.1. Посчитайте количество женщин в возрасте 0–4 лет в Нигере [0.5] *1 млн*
- 1.2. Посчитайте количество женщин в возрасте 20–24 лет в Бангладеш [0.5] *6 млн*
2. В какой из трех стран проживает наибольшее население в возрасте от 0 до 30 лет? [1] *Бангладеш*
3. В Бангладеш действует крупная программа контроля над рождаемостью.
- 3.1. Какие данные на рис. С2 показывают, что это имеет эффект? [1]

- 3.2. Когда это начало работать? [1] *с рождения*
4. Пирамида населения страны X (рис. С3) имеет очень неровную форму, что свидетельствует о том, что цифры в каждой возрастной группе сильно различаются. Предложите 3 причины этого различия. [3] *Эмиграция населения, смертность*
5. Пенсионная нагрузка страны представляет собой соотношение числа людей пенсионного возраста к числу работающего населения и является важным показателем для оценки устойчивости системы пенсионного обеспечения.
- 5.1. Вычислите пенсионную нагрузку страны X (рис. С3) [1]
- 5.2. Какие могут быть две основные причины, почему пенсионная нагрузка считается важной в экономической оценке страны. [2]

(Всего 10 баллов)

Секция D. Мангровые леса

Рисунок E1. Мангры

1. Что такое мангровые леса и где они обычно распространены на планете? [2] *Тайга*
2. Почему мангровые леса называют "зелеными стенами", и какую роль они играют в защите береговой линии от эрозии? [1]
3. Как различные виды мангровых деревьев адаптировались к особенностям климата и среды в прибрежных зонах? [1]
4. Объясните, почему мангровые леса считаются важными с точки зрения углеродного баланса и как их уничтожение может повлиять на климат. [2]
5. Как мангровые леса влияют на экономическое состояние региона или страны? Аргументируйте свой ответ. [2]
6. Какие глобальные угрозы существуют для мангровых лесов? Назовите две. [2] *Мара, засуха*

(Всего 10 баллов)

Секция Е. Приграничные столицы

Вам предстоит определить приграничные столицы на основе их описания. Также необходимо указать страну, в пределах которой находится эта столица и ближайшую соседнюю страну, к территории столицы.

Столица	Страна расположения	Соседняя страна	Описание
			Город расположен на северо-восточном берегу реки Меконг. Столица объединяет атмосферу французской архитектуры с буддийскими храмами. Название города переводится как "город сандалового дерева" или "город луны" согласно санскриту.
	Бразилия		Город расположен на правом берегу реки Конго, напротив столицы другой страны. Это единственное место в мире, где две столицы находятся в пределах видимости друг друга (исключая Ватикан и Мальтийский орден).
	Чили		Город, расположен в западной части страны, на равнинном левобережье реки Парагвай, в месте впадения в неё реки Пилькомай. Он был заложен испанскими завоевателями в 1537 году как опорный пункт по дороге в Перу.
Аш-Шам	ОАЭ	Саудовская Аравия	Столица получила своё название от арабского слова, означающего "место отдыха, спокойствия". Расположенный на берегах реки Шари, город играет ключевую роль в транспортной и торговой инфраструктуре региона.
Кишинев	Украина	Беларусь Россия	Столица, расположенная на реке Дунай в предгорьях Малых Карпат, недалеко от границ с двумя государствами. Город окружен виноградниками, вокруг него проходит много пеших и велосипедных лесных маршрутов.

(Всего 10 баллов)

ИТОГО 50 баллов

Желаем успехов!